

**Beleidsnota Wet maatschappelijke ondersteuning
Gemeente Waterland
2009 – 2012**

februari 2009

Samenvatting van de concept beleidsnota Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Waterland 2009 – 2012	3
1. Inleiding.....	5
1.1. Aanleiding beleidsnota Wet maatschappelijke ondersteuning	5
1.2. De prestatievelden in de Wmo	5
1.3. De totstandkoming van de beleidsnota Wmo	5
1.4. Opzet van de lokale beleidsnota Wmo.....	6
1.5. Leeswijzer.....	8
2. Maatschappelijke ontwikkelingen in Waterland.....	9
2.1. Inleiding.....	9
2.2. Algemene uitgangspunten van het Wmo beleid in Waterland	10
2.3. Hoofddoelstelling van het Wmo beleid	10
3. Thema 1. Leefbaarheid	11
3.1. Inleiding.....	11
3.2. Leefbaarheid in Waterland.....	11
3.3. Beleid en voorzieningen voor leefbaarheid.....	12
3.4. Knelpunten.....	14
3.5. Visie en uitgangspunten van de gemeente	14
3.6. Beleidsvoornemens voor leefbaarheid.....	15
4. Opgroeien en opvoeden.....	16
4.1. Inleiding.....	16
4.2. Opgroeien en opvoeden in Waterland.....	17
4.3. Beleid en voorzieningen voor opgroeien en opvoeden.....	17
4.4. Knelpunten.....	19
4.5. Visie en uitgangspunten van de gemeente	19
4.6. Beleidsvoornemens opvoeden en opgroeien.....	19
5. Thema 3. Ondersteuning vrijwilligerswerk en mantelzorgers.....	21
5.a. Vrijwilligersbeleid	21
5.a.1. Inleiding.....	21
5.a.2. Vrijwilligerswerk in Waterland	21
5.a.4. Knelpunten.....	21
5.a.5. Visie en uitgangspunten van de gemeente.....	22
5.a.6. Beleidsvoornemens vrijwilligerswerk.....	22
5.b. Ondersteuning Mantelzorg	24
5.b.1. Inleiding.....	24
5.b.2. Mantelzorgers in Waterland.....	24
5.b.3. Beleid en voorzieningen voor mantelzorgondersteuning	24
5.b.4. Knelpunten	25
5.b.5. Visie en uitgangspunten van de gemeente	25
5.b.6. Beleidsvoornemens ondersteuning mantelzorg.....	25
6. Thema 4. Wonen met zorg.....	27
6.1. Inleiding.....	27
6.2. Wonen met zorg in Waterland	28
6.3. Beleid en voorzieningen voor Wonen met zorg.....	28
6.4. Knelpunten.....	29
6.5. Visie en uitgangspunten van de gemeente	30
6.6. Beleidsvoornemens voor Wonen met zorg.....	30
7. Thema 5. Preventie en hulp bij specifieke problematiek.....	31
7.1. Inleiding.....	31
7.2. De situatie in Waterland.....	33
7.3. Beleid en voorzieningen voor Preventie en hulp bij bijzondere problematiek....	34
7.3. Knelpunten.....	34
7.4. Visie en uitgangspunten van de gemeente	34
7.5. Beleidsvoornemens Preventie en hulp bij specifieke problematiek.	35
8. Overzicht beleidsvoornemens en planning	36
Prestatieveld 1.....	37

Prestatieveld 2	38
Prestatieveld 3	39
Prestatieveld 4	40
Prestatieveld 5	42
Prestatieveld 6	43
Prestatieveld 7, 8 en 9	44

Bijlagen

1. Mantelzorg in de gemeente Waterland
2. Vrijwilligerswerk in de gemeente Waterland
3. Regionaal beleidsplan Wmo
4. Verslag participatiemiddag 24 mei
5. Wettelijk kader en verantwoording

Samenvatting van de beleidsnota Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Waterland 2009 – 2012

- *De Wet maatschappelijke ondersteuning*
Op 1 januari 2007 werd de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) van kracht. Onderdeel van de Wmo is de verplichting aan de gemeenten dat zij vanaf 2007 iedere vier jaar een Wmo-beleidsplan moeten vaststellen. Het Wmo-beleidsplan moet inzicht geven in het Wmo-beleid voor de komende jaren op negen door het rijk benoemde prestatievelden.
- *Participatie*
De kern van de Wmo is “meedoen”. Daarmee bedoelen we participatie van alle inwoners aan de samenleving, al of niet met hulp van vrienden, familie of bekenden, of ondersteuning van de gemeente. Ook het lokale beleidsplan is opgesteld met participatie van inwoners. Er zijn voor het lokale beleidsplan rondetafelgesprekken georganiseerd tijdens een participatiemiddag in het gemeentehuis van Monnickendam. In de gesprekken stonden Wmo-thema’s centraal, die dwars door de gemeentelijke beleidsterreinen heenlopen.
- *Thema’s*
De Waterlandse Wmo-thema’s zijn:
 1. Leefbaarheid
 2. Opgroeien en opvoeden
 3. Mantelzorgers en vrijwilligers
 4. Wonen met zorg
 5. Preventie en hulp bij specifieke problematiek

Binnen deze thema’s hebben wij knelpunten en doelstellingen voor de beleidsontwikkeling benoemd.
- *Hoofddoelstellingen*
Wij hebben twee hoofddoelstellingen voor het Wmo-beleid geformuleerd.
 1. De gemeente faciliteert burgers om zelfredzaam te zijn en te participeren in de samenleving. De gemeente ondersteunt en compenseert burgers die hiertoe niet in staat zijn.”
 2. De gemeente richt zich op het in stand houden en vernieuwen van de sociale en welzijnsvoorzieningen gericht op de maatschappelijke ondersteuning van de burgers van Waterland.

Na de inventarisatie van ontwikkelingen en knelpunten binnen de thema’s hebben wij beleidsvoornemens voor de komende jaren voorgesteld.
- *Beleidsvoornemens*
Wij hebben geconstateerd dat de gemeente Waterland de komende tijd voor veel opgaven staat, zoals het met de beschikbare Wmo-middelen in stand houden van het huidige voorzieningenniveau. Om te veel druk op de (duurdere) individuele voorzieningen te voorkomen, zal de gemeente stevig inzetten op preventie, het versterken van het vrijwilligersbeleid en de ondersteuning van mantelzorg.
- *Wmo-uitvoeringsplan*
De beleidsvoornemens in het Wmo-beleidsplan worden jaarlijks uitgewerkt in een Wmo-uitvoeringsplan. In dit plan worden de beleidsvoornemens geactualiseerd en waar nodig bijgesteld, worden de beoogde resultaten uitgewerkt (“smart” gemaakt) en worden de (financiële) gevolgen aangegeven.

- *Financiële dekking*
Het Wmo-uitvoeringsplan wordt jaarlijks ingebracht bij de bespreking van de perspectievennota en in 2009 bij de voorjaarsnota. Afweging van de voorstellen in het Wmo-uitvoeringsplan vindt plaats binnen het kader van de budgetcyclus.

- *Overzicht beleidsvoornemens*

Thema	Beleidsvoornemens	planning
1. leefbaarheid	1 Gedifferentieerd woningaanbod creëren	2009 - 2012
	2 Ontwikkelen cultuurbeleid	2009
	3 Sportbeleid (Bos-impuls)	2009 - 2011
2. Opgroeien en opvoeden	1 Centrum Jeugd en gezin starten	2008-2009
	2 Ontwikkelen van een lokaal aanbod opvoedings-ondersteuning	2009-2011
	3 De gemeente aantrekkelijker maken voor jongeren door vergroten van het aanbod van activiteiten, onder andere in het kader van de Bosimpuls.	
	4 Ontwikkelen van beleid voor prenatale zorg	2009
3. Mantelzorgers en vrijwilligerswerk	1 Ontwikkeling van een toereikend aanbod aan trainingen en deskundigheidsbevordering	2009 - 2010
	2 Jongeren en vrijwilligerswerk stimuleren	2009 - 2011
	3 De gemeente inventariseert de vrijwilligers	2009 – 2011
	4 Vrijwilligerswerk koppelen aan WonenPlus aanbod	2009 – 2012
	5 Vereenvoudigen van de subsidiesystematiek	
	5 Onderzoek naar de vraag van mantelzorgers in de gemeente en het aanbod aan ondersteuning.	2009
	6 Voorlichtingscampagne mantelzorgers	2009 - 2012
	7 Uitvoering lokaal project mantelzorg Waterland	2009
	8 Lokale ondersteuning beter ontwikkelen met regionale ondersteuning als aanvulling	2009 - 2011
	9 Mantelzorg integreren in WonenPlus aanbod	2009 - 2012
10 Aanscherping subsidievoorwaarden	2009	
4. Wonen met Zorg	1 Oriëntatie op al dan niet samenwerking MEE-organisaties	2009 - 2011
	2 Invoeren WonenPlus in Waterland	2009 - 2012
	3 Verder uitbouw van het Wmo-loket	2009 - 2012
5. Preventie en hulp bij specifieke problematiek.	1 Het verbeteren van het lokale signalerings- en verwijzingsnetwerk	2009
	2 Integraal welzijnsbeleid	2009 - 2011

1. Inleiding

1.1. Aanleiding beleidsnota Wet maatschappelijke ondersteuning

Op 1 januari 2007 werd de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) van kracht. De Welzijnswet, de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg) en de hulp bij het huishouden uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) zijn opgegaan in de Wmo.

De kern van de Wmo is “meedoen”. Meedoen van alle inwoners aan de samenleving, al of niet met hulp van vrienden, familie of bekenden, of ondersteuning van de gemeente.

Onderdeel van de Wmo is de verplichting aan de gemeenten dat zij vanaf 2007 iedere vier jaar een Wmo-beleidsplan moeten vaststellen. Met andere woorden: hoe zorgen wij er voor dat iedereen kan meedoen en hoe organiseren wij onze ondersteuning. Het college van B&W werkt daartoe een beleidsplan uit over het te voeren Wmo-beleid. Het Wmo-beleidsplan moet inzicht geven in het Wmo-beleid voor de komende jaren. Daarnaast moet het plan de resultaten van de participatie met burgers en organisaties beschrijven.

1.2. De prestatievelden in de Wmo

De wet kent negen prestatievelden waarin de gemeentelijke ondersteuning wordt benoemd.

1. Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten.
2. Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.
3. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning.
4. Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers.
5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.
6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem, en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer.
7. Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang.
8. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen.
9. Het bevorderen van verslavingsbeleid, bestaande uit ambulante hulpverlening, gericht op verslavingsproblemen, preventie van verslavingsproblemen, inclusief activiteiten in het kader van overlastbestrijding door verslaving.

1.3. De totstandkoming van de beleidsnota Wmo

De beleidsnota biedt een overzicht van de stand van zaken van de Wmo. In 2006 en 2007 hadden de voorbereiding van de nieuwe taken van de gemeente op het gebied van individuele voorzieningen de eerste prioriteit. In 2008 stond het opstellen van de beleidsnota Wmo centraal.

De Wmo is een participatiewet waarmee iedereen te maken heeft. Participatie door de betrokken partijen in de ontwikkeling en de uitvoering van dit beleid is dan ook van groot belang. Er zijn voor de totstandkoming van de nota twee participatietrajecten doorlopen: één voor een regionaal beleidsplan en één voor het lokale beleidsplan.

- *Regionale participatie*
De gemeente Waterland heeft in 2007 en 2008 meegedaan in een traject “regionaal Wmo-beleidsplan”.

In het regionaal beleidsplan Wmo staan voorstellen voor beleidsontwikkeling waarvoor de regio gemeenten kunnen samenwerken. Het plan kwam tot stand op verzoek van het portefeuillehouderoverleg Wmo. Voor het opstellen van het regionaal beleidsplan zijn vier inspraakbijeenkomsten gehouden met verschillende gemeenten, instellingen, lokale en regionale organisaties, cliënten en andere bij de Wmo betrokkenen. In juni 2008 is het beleidsplan door het portefeuillehouderoverleg voor kennisgeving aangenomen. De portefeuillehouders besluiten over de uitvoering van de regionale voorstellen.

Daar waar het regionale beleid aan het lokale beleid raakt is in de Waterlandse beleidsnota Wmo een verwijzing naar het regionale beleidsplan opgenomen.

U vindt het regionale beleidsplan in bijlage 3.

- *Lokale participatiemiddag*
Er zijn voor het lokale beleidsplan rondetafelgesprekken georganiseerd tijdens een participatiedag op 24 mei 2008 in het gemeentehuis van Monnickendam. Alle inwoners van de gemeente Waterland waren hiervoor uitgenodigd en konden meepraten over het lokale beleid. De bijeenkomst werd vooral bezocht door cliënten van het Wmo-loket. Voor deze bijeenkomst is een inspraaknotitie Wmo opgesteld. In deze inspraaknotitie zijn vier thema's benoemd die dwars door de gemeentelijke beleidsterreinen en de Wmo-prestatievelden heenlopen.

- Leefbaarheid
- Opgroeien en opvoeden
- Mantelzorgers en vrijwilligers
- Wonen met zorg

De resultaten van de participatiebijeenkomst zijn verwerkt in een verslag, dat aan alle genodigden is verzonden. Op basis van het resultaat van deze bijeenkomst hebben wij verschillende knelpunten benoemd in deze nota. U vindt het verslag van de participatiebijeenkomst in bijlage 4.

1.4. Opzet van de lokale beleidsnota Wmo

- *Clustering prestatievelden tot thema's*
Op de participatiebijeenkomst bleek dat de thema's uit de inspraaknotitie herkenbaar waren voor de deelnemers aan de bijeenkomst. Om die reden hebben wij ervoor gekozen het Wmo-beleid op te stellen aan de hand van de thema's zoals die op de participatiedag besproken zijn. De vier thema's worden aangevuld met het vijfde thema “Preventie en hulp bij specifieke problematiek”. De prestatievelden 7, 8 en 9 vallen onder dit thema. Het zwaartepunt van dit beleid ligt bij de centrumgemeenten. Voor onze regio zijn de centrumgemeenten Zaanstad en Purmerend. Deze prestatievelden worden uitgebreider beschreven in het regionaal beleidsplan Wmo.

De rijksoverheid gaat in het Wmo-beleid niet van thema's uit, maar van prestatievelden. Met onze thema's dekken wij alle prestatievelden van de rijksoverheid. Hoe onze thema's zich tot de prestatievelden van de rijksoverheid verhouden, blijkt uit het onderstaande schema. In het schema is een overzicht opgenomen van de verschillende onderwerpen die onder de reikwijdte van de Wmo vallen.

Overzicht van de Waterlandse Wmo thema's en de prestatievelden

Thema's	Prestatieveld Wmo	Onderwerpen
1. Leefbaarheid	Prestatieveld 1 Sociale samenhang en leefbaarheid van wijken, dorpen, buurten	sociaal cultureel centrum, wijkactiviteiten, sport, hangplekken, bankjes, speelplekken, culturele activiteiten, verenigingsleven, welzijnswerk ouderen, veiligheid
2. Opgroeien en opvoeden	Prestatieveld 2 Op preventiegerichte ondersteuning van jeugdigen en hun ouders	peuter- en kinderopvang, buitenschoolse opvang, spijbelen, trapveldjes, jongerenwerk, Algemene jeugdvoorzieningen, Bureau HALT, Opvoedondersteuning, Centrum voor Jeugd en Gezin, Jeugdgezondheidszorg, BOSprojecten
4. Wonen met zorg	Prestatieveld 3 Informatie en advies en cliënt-ondersteuning	één loket dat de toegang vormt tot alle voorzieningen (Wmo, AWBZ, wonen, welzijn), WonenPlus, ouderenadviseurs, voorlichtingsmateriaal, wijksteunpunten, sociaal raadsliden - in relatie tot dit prestatieveld worden ook cliëntenparticipatie en/of burgerparticipatie geregeld en de afhandeling van klachten
3. Mantelzorgers en vrijwilligers	Prestatieveld 4 Vrijwilligers en mantelzorgers	vrijwillige hulpdiensten, klussendienst, steunpunt mantelzorg, vrijwilligerscentrale, cursussen voor vrijwilligers, maatjesprojecten, WonenPlus, mantelzorgverwendag.
4. Wonen met zorg	Prestatieveld 5 Bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en het zelfstandig functioneren van: - mensen met een beperking - mensen met een chronisch psychisch probleem - mensen met een psychosociaal probleem	maatschappelijk werk, schuldhulpverlening, minimabeleid, voorzieningen voor ouderen, toegankelijkheid openbare ruimte en gebouwen en openbaar vervoer, aangepast bouwen, werkprojecten voor ex-psychiatrische patiënten en ex-gedetineerden, - het gaat hier vooral om algemene voorzieningen - soms zal een relatie gelegd worden met de Wet Werk en Bijstand en sociale activering,

		participatiebanen.
4. Wonen met zorg	<p>Prestatieveld 6 Verlenen van voorzieningen aan mensen met een fysieke of psychosociale beperking, zodat zij zelfstandig kunnen meedoen.</p>	<p>hulp bij het huishouden, rolstoelen, scootmobielen, vervoersvoorzieningen, woonvoorzieningen, begeleiding zelfstandig wonen, dagbesteding, maaltijdvoorziening, sociale alarmering, hulpverlening van maatschappelijk werk</p> <ul style="list-style-type: none"> – het gaat hier om individuele voorzieningen – zorg kan verleend worden in natura, als persoonsgebonden budget of als combinatie van beide.
5. Preventie en hulp bij specifieke Problematiek	<p>Prestatieveld 7 Maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang</p> <p>Prestatieveld 8 Openbare geestelijke gezondheidszorg</p> <p>Prestatieveld 9 Ambulante verslavingszorg</p>	<p>advies- en steunpunten en opvang i.v.m. huiselijk geweld, dag- en nachtopvang voor dak- en thuislozen, zwerfjongeren</p> <p>meldpunt voor signaleren van crisis, sociaal kwetsbaren</p> <p>verslavingszorg- en preventie, GGD, alcohol, drugs, medicijnen, gokverslaving, activiteiten om overlast te bestrijden, lokale preventie activiteiten.</p>

1.5. Leeswijzer

In hoofdstuk twee vindt u een overzicht van de actuele maatschappelijke ontwikkelingen in Waterland. De hoofdstukken drie tot en met zeven gaan in op de vijf Waterlandse Wmo thema's: binnen elk thema komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- Algemene omschrijving van het thema
- De situatie in de gemeente Waterland
- Knelpunten
- Visie en uitgangspunten
- Beleidsvoornemens en te behalen resultaten

Hoofdstuk acht geeft een overzicht van de prestatievelden en de bijbehorende beleidsvoornemens.

Bij deze nota horen vijf bijlagen:

1. Mantelzorg in de gemeente Waterland
2. Vrijwilligerswerk in de gemeente Waterland
3. Regionaal beleidsplan Wmo
4. Verslag participatiemiddag 24 mei
5. Wettelijk kader en verantwoording

2. Maatschappelijke ontwikkelingen in Waterland

2.1. Inleiding

Waterland bestaat uit negen verschillende kernen. Monnickendam kent een stedelijk voorzieningenniveau. Daar omheen liggen de dorpskernen Broek in Waterland, Ipendam, Katwoude, Marken, Overleek, Uitdam, Watergang en Zuiderwoude. De kernen zijn verspreid over een groot landelijk gebied en kenmerken zich door een eigen identiteit en cultuur. Er is als vanouds een grote sociale samenhang. Er is een divers verenigingsleven.

- Waterland is meer een woon- dan een werkgemeente. Er wonen veel gezinnen. In de toekomst zal het aandeel gezinnen afnemen ten gunste van het aantal éénpersoons- en tweepersoonshuishoudens. (*Verkenning kwalitatieve bouwopgave gemeente Waterland, dec. 2007*).
- Om een beeld te krijgen van de uitdagingen die de komende jaren aandacht zullen vragen van de gemeente hebben wij een aantal maatschappelijke ontwikkelingen benoemd. Bij het opstellen en uitwerken van het Wmo-beleid spelen deze ontwikkelingen een rol. Als er geen specifieke informatie over lokale trends in Waterland voorhanden is, wordt gebruik gemaakt van de beschikbare landelijke informatie.
- *Samenstelling inwoners Waterland*
Begin 2008 telde de gemeente Waterland meer dan 2800 65-plussers. In 2020 zal dit aantal gestegen zijn tot rond de 4000 65-plussers. Op dit moment is 16% van de inwoners van de gemeente 65 jaar of ouder. In 2020 zal ruim 22% van de Waterlanders 65 jaar of ouder zijn. (*Gegevens afdeling Burgerzaken, gemeente Waterland*).

	2008	2010	2015	2020
Bevolking op 1 januari	17.024	17.292	17.735	18.177
Bevolking -14 jaar	2.924	2.833	2.698	2.783
Bevolking 15-29 jaar	2.597	2.962	3.222	3.285
Bevolking 30-44 jaar	3.207	2.965	2.791	2.941
Bevolking 45-64 jaar	5.476	5.523	5.379	5.079
Bevolking 65-74 jaar	1.642	1.766	2.218	2.389
Bevolking 75 jaar en ouder	1.178	1.243	1.427	1.700

- *Individualisering*
De afgelopen jaren is de samenleving steeds meer geïndividualiseerd en zijn inwoners over het algemeen mondiger geworden. Een gevolg hiervan is dat algemene voorzieningen niet meer aansluiten bij de vraag en behoeften van individuele inwoners. Een ander gevolg is dat inwoners minder direct bij elkaar betrokken zijn.
- *Vermaatschappelijking van de zorg*
De individualisering leidt er ook toe dat steeds meer mensen de regie over het eigen leven willen behouden. De cliënt verhuist niet meer naar een centrale plek waar de zorg wordt geleverd maar de zorg komt naar de cliënt toe. Deze vermaatschappelijking van de zorg leidt er toe dat meer mensen met beperkingen zelfstandig blijven wonen. Hierdoor zal een groter beroep worden gedaan op mantelzorgers, vrijwilligers en de gemeenschap.
- *Toegenomen arbeidsparticipatie*
Vrouwen zijn meer gaan werken en over het algemeen blijven mensen langer doorwerken. Er zijn veel meer mogelijkheden gekomen om vrije tijd in te vullen. Daardoor hebben mensen minder tijd te besteden aan vrijwilligerswerk of mantelzorg.

2.2. Algemene uitgangspunten van het Wmo beleid in Waterland

Bovenstaande trends en ontwikkelingen leiden tot de algemene uitgangspunten, die de richting aangeven van het Wmo-beleid van de gemeente. Vervolgens formuleren wij vier algemene uitgangspunten die leidend zijn voor het beleid op alle thema's.

1. *Eigen verantwoordelijkheid van de burger*

De gemeente gaat uit van de verantwoordelijke burger. Elke burger neemt, naar vermogen, zijn verantwoordelijkheid voor het eigen welzijn en dat van zijn naasten. Slechts een klein deel van de burgers heeft maatschappelijke ondersteuning van organisaties en de gemeente nodig. De meeste burgers redden zich prima. Als het nodig is weten zij hun eigen ondersteuning te regelen. Dit geldt ook voor ouderen. Vaak hebben zij pas op hoge leeftijd maatschappelijke ondersteuning nodig. De mogelijkheden van mensen staan centraal, niet hun beperkingen.

Veel inwoners van Waterland zijn in staat en bereid hun eigen belangen te behartigen. Velen nemen initiatief, werken actief mee aan verenigingsactiviteiten en zijn betrokken bij publieke besluitvorming. Over het algemeen zijn onze inwoners bereid om kwetsbare medemensen te helpen door vrijwilligerswerk en mantelzorg.

2. *Integraal Wmo-beleid*

Met het centraal stellen van de eigen verantwoordelijkheid zoekt Waterland met het Wmo-beleid meer aansluiting bij de eigen kracht van burgers. Daarbij is het belangrijk dat men beschikt over de vaardigheden en middelen om mee te kunnen doen. Wmo-beleid heeft daarmee een grote samenhang met het beleid op het gebied van inburgering, sociale werkvoorziening en beleid voor mensen met een inkomen op het sociaal minimum.

3. *De gemeente richt zich op preventie*

De gemeente faciliteert preventieve activiteiten zoals cursussen “Meer bewegen voor ouderen” en geeft voorlichting over het gebruik van voorzieningen. De doelstelling hiervan is helpen te voorkomen dat mensen lichamelijke beperkingen krijgen of sociaal geïsoleerd raken door hun beperkingen.

4. *De regierol van de gemeente*

De gemeente heeft vooral een regierol bij het realiseren van de doelstellingen. De Wmo schrijft voor dat de gemeente het verlenen van maatschappelijke ondersteuning zoveel mogelijk overlaat aan derden (*Wmo artikel 10, lid 1*). De gemeente voert de regie over wonen, welzijn en zorg, waarbij de verschillende partijen hun eigen rol vervullen. Dit betekent voor de gemeente initiatief nemen, het faciliteren van ontwikkelingen en partijen aanspreken op hun verantwoordelijkheid.

2.3. Hoofddoelstelling van het Wmo beleid

Op basis van deze uitgangspunten komen wij tot de volgende twee hoofddoelstellingen voor het Waterlandse Wmo-beleid.

1. De gemeente faciliteert burgers om zelfredzaam te zijn en te participeren in de samenleving. De gemeente ondersteunt en compenseert burgers die hiertoe niet in staat zijn.”
2. De gemeente richt zich op het in stand houden en vernieuwen van de sociale en welzijnsvoorzieningen gericht op de maatschappelijke ondersteuning van de burgers van Waterland.

3. Thema 1. Leefbaarheid

Prestatievelden één, vier en zes.

3.1. Inleiding

Hoe de leefbaarheid van een kern of wijk wordt ervaren hangt samen met verschillende factoren. Wij onderscheiden fysieke kwaliteiten van een wijk zoals de kwaliteit van de woningen en een aantrekkelijke, schone en veilige woonomgeving met voorzieningen. De verantwoordelijkheid voor de woonomgeving valt onder het beleid van ruimtelijke ordening, groenvoorziening, verkeer en openbare werken. Leefbaarheid hangt ook samen met sociale cohesie die blijkt uit fatsoenlijke en respectvolle omgangsvormen naar elkaar, uit onderlinge contacten en uit (sociale) veiligheid. Het gaat bij leefbaarheid in het verband van de Wmo vooral om kwaliteit van de woonomgeving, de veiligheid en de sociale cohesie.

3.2. Leefbaarheid in Waterland

Leefbaarheid gaat in Waterland ook om de betrokkenheid en verbondenheid van de bewoners met hun dorp of wijk. In de verschillende dorpskernen en wijken is traditioneel een sterke sociale cohesie. Dat blijkt uit een rijk lokaal verenigingsleven. Over het algemeen zijn de inwoners in de kernen bij elkaar betrokken. Een belangrijke factor voor leefbaarheid en sociale cohesie ligt bij de mogelijkheid die inwoners hebben om elkaar te ontmoeten.

- *Sociale Cohesie¹*

Er zijn vele manieren waarop de gemeente Waterland de leefbaarheid en sociale cohesie kan versterken. Zorgen voor aantrekkelijke plekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, zoals wijksteunpunten of aantrekkelijke en schone kinderspeelplaatsen, zijn daar een voorbeeld van. Ook sport kan een belangrijke rol spelen bij het bereiken van doelstellingen op dit terrein. Mensen die elkaar kennen, zullen eerder geneigd zijn elkaar te helpen. Dit heet ook wel de zorgzame samenleving of de ‘Civil society’². De gemeentelijke dienstverlening en regie zijn er op gericht om de kwaliteit van de samenleving te verhogen. Dit betekent dat wij initiatieven die de sociale cohesie kunnen verbeteren, stimuleren en zo nodig faciliteren. Dit doen wij door subsidiëring van initiatieven voor en door vrijwilligers. Maar het betekent ook dat wij onze burgers stimuleren daarin zelf verantwoordelijkheid te nemen.

- *Burgers krijgen ruimte om mee te doen*

Burgers doen mee met het maken van plannen over het inrichten van hun directe omgeving. Van de kernraden krijgen we signalen over de kwaliteit van de woonomgeving. In Monnickendam kunnen wijkshouwen worden georganiseerd. Tijdens zo'n wijkshouw bekijkt de gemeente samen met bewoners de openbare ruimte. Er worden knelpunten gesignaleerd en afspraken gemaakt over mogelijke oplossingen.

¹ Sociale cohesie is een begrip uit de sociologie. Er zijn verschillende definities. Wij hanteren de definitie waarbij sociale cohesie verwijst naar:

- *Thuis voelen*: mentale binding aan doelgroep, kern of dorp;
- *Deelnemen*: aan (vrijwillige) arbeid, verenigingsleven of politiek;
- *Initiatieven nemen*: van zorg voor burens tot pleiten voor of maken van een nieuwe voorziening.

Sociale cohesie kan zich ontwikkelen door een bepaalde mate van *sociale infrastructuur*, maar ook door informele contacten en netwerkjes tussen bewoners.

² Civil society is een aanduiding van organisaties of instituties buiten de sfeer van de overheid, de markt en de verbanden van familie en vrienden. Mensen maken er vrijwillig deel van uit.

3.3. Beleid en voorzieningen voor leefbaarheid

Integrale handhavingsnotitie voor de openbare ruimte

De gemeentelijke handhavingsnotitie regelt op welke manier en hoe de gemeente handelt bij overtredingen in de openbare ruimte en de woonomgeving op het gebied van milieu en wonen.

- *Integrale veiligheid*
De gemeente geeft aandacht aan integrale veiligheid. Een doelstelling van integrale veiligheid is om de openbare ruimte veilig en toegankelijk te krijgen of te houden door voldoende toezicht bij winkelcentra, buurtcentra, horeca en evenementen.
- *Gebouwenbeheerplan en Wegenbeheerplan*
In het Gebouwenbeheerplan en het Wegenbeheerplan staat welke prioriteiten de gemeente legt bij het onderhouden van wegen en openbare gebouwen. In overeenstemming met deze plannen wordt jaarlijks onderhoud aan de openbare gebouwen gepleegd. Hierbij wordt aandacht besteed aan toegankelijkheid. Op basis van het Wegenbeheerplan wordt jaarlijks onderhoud gepleegd aan de wegen en voet- en fietspaden. Extra aandacht wordt besteed aan de routes die veel gebruikt worden door kwetsbare bevolkingsgroepen en de gebieden die door veel mensen bezocht worden. In de oude kernen is het echter niet altijd mogelijk om de wegen aan te passen aan de hedendaagse eisen.
- *Volwassenen educatie*
Met volwassenen educatie probeert de gemeente het scholingsniveau van volwassenen te verhogen, zodat zij daarmee beter in de samenleving functioneren. Het kan betrekking hebben op zowel persoonlijke ontplooiing als op het vinden en het behouden van een baan. Volwasseneneducatie omvat geen activiteiten op het niveau van hoger onderwijs. De gemeente zet de educatiemiddelen in om volwassenen de mogelijkheid te bieden om hun deelname aan het maatschappelijke leven te versterken. Daarbij kan het gaan om kwetsbare groepen, maar bijvoorbeeld ook om cursussen voor vrijwilligers.
- *Integratie en inburgering*
Sinds 1 januari 2007 is de Wet inburgering (Wi) van kracht. De gemeente is verantwoordelijk voor de inburgering en integratie van migranten. De inburgering begint al in het land van herkomst met een taaltoets. Onderdeel van de inburgering is het stimuleren tot participatie, waarin wordt toegewerkt naar daadwerkelijke deelname aan werk en/of zelfstandige deelname aan het maatschappelijke verkeer. Het doel van integratie is sociale en economische zelfstandigheid. De gemeente subsidieert de werkgroep Vluchtelingen, die een taak heeft bij de begeleiding van vluchtelingen.
- *Sociaal cultureel centrum De Bolder*
Met sociaal culturele activiteiten bedoelen wij activiteiten die het maatschappelijke en sociale leven bevorderen. Het sociaal-cultureel werk wordt uitgevoerd door een professionele organisatie, met beroepskrachten. De Bolder is het sociaal cultureel centrum voor de bewoners van de gemeente Waterland. Zij biedt aan zowel jongeren, ouderen, kinderen en volwassenen, cursussen en activiteiten voor recreatie en vrijetijdsbesteding. De Bolder biedt ook diverse activiteiten aan op het gebied van het bevorderen van zelfredzaamheid. De Bolder is gehuisvest in Monnickendam.
- *Speelvoorzieningen*
Met het vaststellen van de kadernotitie “Speelvoorzieningen” in maart 2007 is er de komende jaren geld beschikbaar om speelplaatsen op te knappen en te vernieuwen. Speelplekken zijn ook belangrijke ontmoetingsplekken voor ouders, grootouders en andere begeleiders van kinderen. Kinderen kunnen hier vrij bewegen en buiten spelen.

- *Nota gezondheidsbeleid*

De gemeente brengt vierjaarlijks een nota gezondheidsbeleid uit. De nota bestaat uit een regionaal deel en een lokaal deel. De voornemens uit de nota gezondheidsbeleid hebben een nauwe relatie met het Wmo-beleid. Zij leveren een bijdrage aan het verhogen van de gezondheid, maar ook aan de leefbaarheid.

Volgens de voorstellen uit de conceptnota die voor de komende periode wordt opgesteld zou de gemeente Waterland de komende jaren met het gezondheidsbeleid onder andere aandacht moeten besteden aan:

- De beperking van het alcoholgebruik.
- Verbetering van het binnenmilieu.
- Het (verder) toegankelijk maken van de openbare ruimte en van openbare gebouwen.

- *Welzijns subsidies*

De subsidies van de gemeente zijn gericht op het stimuleren van de sociale infrastructuur. Hiermee wordt bedoeld dat de gemeente activiteiten subsidieert die de sociale infrastructuur van de gemeente Waterland vormen. Hiermee bevordert de gemeente Waterland de mogelijkheid om deel te nemen aan het maatschappelijke leven in brede zin.

In het welzijnsjaarprogramma wordt jaarlijks een verdelingsvoorstel gemaakt voor de welzijns subsidies. Er zijn drie soorten subsidies: waarderingssubsidies, activiteitensubsidies en budgetsubsidies. De subsidies ondersteunen en stimuleren amateuristische kunstbeoefening waaronder muziekverenigingen, toneelverenigingen en zangverenigingen, muziekonderwijs, volkscultuur, sociaal-cultureel werk, jeugd- en jongerenwerk coördinerend ouderenwerk en recreatief ouderenwerk, bibliotheekwerk, algemeen maatschappelijk werk, speeltuinwerk en peuterspeelplaatsen. Daarnaast heeft de gemeente de mogelijkheid om eenmalige subsidies te verstrekken voor bijzondere activiteiten. De verdeling vindt plaats op grond van de Notitie inzake de welzijns subsidies systematiek die de gemeenteraad op 24 juni 2004 heeft vastgesteld.

- *Sport*

De mogelijkheid te sporten en te recreëren draagt bij aan de sociale samenhang. Sport is een belangrijk bindend element in de samenleving en levert een grote bijdrage aan de gezondheid, recreatie en ontwikkeling van de inwoners. De gemeente faciliteert en onderhoudt sportaccommodaties voor zowel binnen- als buitensport. Daarnaast voert de gemeente een aantal breedtesportprojecten uit. Deze projecten zijn er op gericht om vooral jongeren bij sport te betrekken. Sportverenigingen bestaan alleen als er voldoende vrijwilligers zijn. De gemeente ondersteunt sportverenigingen die problemen ondervinden met het vinden of behouden van vrijwilligers.

In 2009 starten de Buurt- Onderwijs- en Sportprojecten (BOSprojecten). Deze projecten worden gericht op jongeren en bieden een zinvolle en aantrekkelijke vrije tijdsbesteding.

- *Dorpshuizen*

Dorpshuizen zijn in de dorpskernen ontmoetingsplaatsen voor bewoners. Er zijn verschillende functies in ondergebracht zoals peuterspeelzaalwerk, bibliotheken, cursussen, muziekruimte en sociaal-culturele activiteiten voor verschillende doelgroepen. De functies verschillen per dorpshuis.

- *Wijksteunpunten*

Met de realisatie van drie wijksteunpunten in de kernen Broek in Waterland, Ipendam en Marken komen er meer mogelijkheden om elkaar te ontmoeten. In elk wijksteunpunt komt daarnaast een open eettafel waar mensen gezamenlijk de warme maaltijd kunnen

gebruiken, dagopvang voor senioren, een Wmo-loket van de gemeente en ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers.

De verdere invulling van het wijksteunpunt is maatwerk. Zo komt er in Broek in Waterland ook een tandartsenpraktijk bij het wijksteunpunt. In IJpendam worden aan het wijksteunpunt een artsenslab, tandartsenpraktijk, huisartsenpraktijk met uitgiftepunt voor medicijnen, spreekruimte voor de Rabobank en een servicepunt van de bibliotheek toegevoegd. Op Marken komen er naast de huidige functies van het dorps huis een spreekruimte voor de Rabobank, een schoonheidsspecialist en een fysiotherapeut met fitnessruimte.

- *Overlast en bemoeizorg*
Waterland heeft een Meldpunt overlast en bemoeizorg. Burgers en hulpverleners kunnen er terecht als zij overlast ervaren van een buurtbewoner of zich zorgen maken over iemand. Achter het meldpunt functioneert een samenwerkingsverband van gemeente, GGD, politie, instellingen voor geestelijke gezondheidszorg, algemeen maatschappelijk werk en verslavingszorg.

3.4. Knelpunten

- *Teruglopen voorzieningenniveau*
Waterland is een gemeente met veel kernen (van verschillende omvang). Een belangrijk aandachtspunt is dan ook de bereikbaarheid van voorzieningen voor alle inwoners en voor de verschillende doelgroepen. Onder voorzieningen verstaan wij ook winkels, postkantoren en openbaar vervoer. Bereikbaarheid betekent niet alleen dat inwoners voorzieningen kunnen bereiken, maar ook dat voorzieningen (kwetsbare) bewoners bereiken.

De leefbaarheid in de kernen wordt bedreigd door het verdwijnen van voorzieningen. Vooral voor ouderen kan dit problemen geven, zeker als zij minder mobiel zijn.

Ook uit de participatiebijeenkomst bleek dat de verschraving van het voorzieningenaanbod en vooral het ontbreken van winkels de bewoners verontrust. Met het verdwijnen van deze voorzieningen en door het centreren van welzijns- en zorgvoorzieningen zoals consultatiebureaus nemen ook de mogelijkheden tot onderlinge ontmoeting af.

3.5. Visie en uitgangspunten van de gemeente

- *Betrokkenheid bewoners stimuleren*
De gemeente wil de leefbaarheid bevorderen door de betrokkenheid van bewoners bij hun kern of wijk te stimuleren. De gemeente wil de sociale samenhang in de kernen of wijken behouden en versterken. De gemeente ontwikkelt beleid om er voor te zorgen dat de bevolkingssamenstelling gevarieerd blijft. De gemeente wil aantrekkelijk blijven voor jongeren, ouderen en gezinnen. De gemeente Waterland wil verenigingen en instellingen ondersteuning bieden door het creëren van goede randvoorwaarden. Wij doen dit door het in stand houden van voorzieningen. Dit geldt ook voor nieuwe initiatieven die passen in het gemeentelijk beleid, zoals het Wonen-Plusproject.
- *Voorkomen sociaal isolement en overlast*
Naast het bevorderen van een goed samenleven van bewoners en hun onderlinge betrokkenheid, is ook het voorkomen van sociaal isolement en sociale overlast een doelstelling van de gemeente.
- *Aandacht voor voorzieningen*
De gemeente faciliteert initiatieven van ondernemers om te voorkomen dat winkels uit kernen verdwijnen.

3.6. Beleidsvoornemens voor leefbaarheid

1. *Cultuurbeleid*

De gemeente heeft de intentie cultuurbeleid te ontwikkelen. Culturele activiteiten kunnen zowel een bijdrage leveren aan de persoonlijke ontwikkeling van inwoners als aan de sociale contacten tussen mensen.

Resultaat: gemeentelijk beleid dat culturele activiteiten ondersteunt.

• *Participatiebijeenkomst Wmo*

Uit de participatiebijeenkomst Wmo bleek dat deelnemers meer voorzieningen voor jeugd willen zoals jongerenwerk. Jongerenwerk zou ingezet kunnen worden voor de organisatie van (tiener-) activiteiten en het tegengaan van overlast.

4. Opgroeien en opvoeden

Prestatieveld twee

4.1. Inleiding

De negen prestatievelden die zijn omschreven in de Wmo raken veelal aan onderwerpen die ook in het lokale jeugdbeleid en gezondheidsbeleid van belang zijn. Het prestatieveld twee: *op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden* springt daarbij het meest in het oog. Het gemeentelijke jeugdbeleid richt zich op jeugdigen -en in voorkomende gevallen hun ouders- bij wie sprake is van een verhoogd risico als het gaat om ontwikkelingsachterstand, schooluitval of criminaliteit. Het betreft preventieve ondersteuning van ouders en jongeren om te voorkomen dat kleine problemen bij opvoeden en opgroeien uitgroeien tot grote problemen. Dit noemen wij het lokaal preventief jeugdbeleid.

- *Lokaal preventief jeugdbeleid*

De gemeente is verantwoordelijk voor de regie over de Jeugdzorg van 0- tot 19-jarigen. Op grond van de Wmo zijn vijf gemeentelijke taken geformuleerd, welke aansluiten op de taken van Bureau Jeugdzorg:

De vijf taken binnen de Wet op de Jeugdzorg zijn:

1. Informatie geven aan ouders, kinderen en jeugdigen over opvoeden en opgroeien;
2. Signaleren van problemen door instellingen als jeugdgezondheidszorg en onderwijs;
3. Toegang tot het (gemeentelijk) hulpaanbod, beoordelen en toeleiden naar voorzieningen aan de hand van de "sociale kaart" voor ouders, kinderen, jeugdigen en verwijzers;
4. Pedagogische hulp (advisering en lichte hulpverlening), zoals maatschappelijk werk en coachen van jongeren;
5. Coördineren van zorg in het gezin op lokaal niveau.

Wij hebben bij prestatieveld twee een preventieve en signalerende rol. Wij moeten met hulp van de algemene voorzieningen (bijvoorbeeld maatschappelijk werk of jeugdgezondheidszorg) ernstige opgroei- en opvoedproblemen zo veel mogelijk voorkomen en anders de problemen zo vroeg mogelijk signaleren. Gemeenten hebben veel vrijheid om het lokale jeugdbeleid zelf in te vullen, zodat zij rekening kunnen houden met de specifieke lokale situatie.

- *Centrum voor Jeugd en Gezin*

Voor de uitvoering van de bovengenoemde taken wordt er een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) opgericht in onze gemeente. In het bestuursakkoord "Samen aan de slag" van 4 juni 2007, hebben het Rijk en de gemeenten afgesproken dat in iedere gemeente per 2011 minimaal één Basismodel Centrum voor Jeugd en gezin komt. Het basismodel CJG moet in ieder geval de volgende onderdelen bevatten:

1. Integrale Jeugdgezondheidszorg;
2. De vijf functies van het preventieve Jeugdbeleid;
3. Voorpost van/schakel met Bureau Jeugdzorg;
4. Schakel met Zorg- en adviesteams (ZAT's);
5. Ondersteunende instrumenten: Electronisch Kind Dossier en Verwijsindex Risicjongeren.

Veel kinderen en jongeren die in de problemen dreigen te komen, zijn geholpen met een lichte vorm van hulp, als die maar op tijd komt. Een CJG is een laagdrempelige voorziening waar ouders, kinderen en jongeren terecht kunnen met al hun vragen op het gebied van opgroeien en opvoeden, voor adequate en passende hulp en voor coördinatie van die hulp. Het CJG richt zich op alle ouders, kinderen en jongeren en niet alleen op probleemgezinnen.

Het CJG krijgt een belangrijke taak in het signaleren van problemen bij de opvoeding en de ontwikkeling van een kind en als consultatiefunctie voor professionals. De leerlingzorgstructuur wordt gecoördineerd in het CJG. Bovendien wordt er een aanbod ontwikkeld voor opvoed- en opgroeiondersteuning.

Leerkrachten en in het bijzonder intern begeleiders worden regelmatig geschoold en maken deel uit van de leerlingzorgstructuur. Op dit moment wordt de leerlingzorgstructuur gecoördineerd in de stichting Samenwerkingsverband Waterland. Vanaf 2010 wordt de leerlingzorgstructuur gecoördineerd in het Centrum voor Jeugd en Gezin.

4.2. Opgroeien en opvoeden in Waterland

Met de meeste kinderen in Waterland gaat het goed. Er zijn goede basisvoorzieningen aanwezig om kinderen en jongeren in hun gezondheid en ontwikkeling te stimuleren, ouders te ondersteunen bij de opvoeding en op problemen te voorkomen, te signaleren en aan te pakken. Toch bereikt de hulp een aantal jongeren niet, kan er meer gedaan worden om vroegtijdig problemen te signaleren en werken instanties nog onvoldoende samen. Voor de groep die problemen ondervindt bij het opgroeien, zal de gemeente extra hulp moeten bieden. In januari 2008 heeft de gemeenteraad de “Jeugdnota 2007-2009” vastgesteld. Deze nota vormt het kader waarbinnen de gemeente werkt aan voorzieningen voor kinderen, hun ouders en de mensen die met jeugdigen werken. Uit de Gezondheidsenquête 2005 blijkt dat 12% van de ouders in de regio Zaanstreek-Waterland problemen heeft met zijn kinderen.

4.3. Beleid en voorzieningen voor opgroeien en opvoeden

De tijd dat voorzieningen los van elkaar tegemoet konden komen aan de vragen en problemen die bij de jeugd en hun ouders spelen, ligt achter ons. Daarvoor zijn de problemen vaak te complex. Zij spelen vaak op meerdere terreinen (thuis, school, werk, openbare ruimte, vrije tijd, etc.). Voorzieningen en instellingen dienen daarom bereid te zijn tot samenwerking. De lokale overheid is vanuit haar regierol verantwoordelijk voor het in gang zetten van deze samenwerking.

- *Samenwerkingsverband Stadsregio Amsterdam*

De Stadsregio Amsterdam is een samenwerkingsverband van zestien gemeenten, waaronder onze gemeente. Deze gemeenten werken aan verbetering van de bereikbaarheid, de leefbaarheid en de economische ontwikkeling. De Stadsregio Amsterdam is politiek verantwoordelijk voor de jeugdzorg in de regio Amsterdam. Begin 2005 is de Wet op de Jeugdzorg ingegaan. Hiermee kregen jongeren voor het eerst recht op zorg. Via de vestigingen van Bureau Jeugdzorg hebben jongeren toegang tot de verschillende vormen van hulp. Ouders en kinderen kunnen er met allerlei vragen en problemen terecht. Als dat nodig is, krijgen zij een zorgtraject aangeboden. Er zijn vele vormen van hulp, bijvoorbeeld op het gebied van kindermishandeling, onderwijsproblemen, zwerfjongeren, jeugdreclassering, opvoedingsondersteuning en crisissituaties. In ernstige gevallen wordt een kind door de rechter onder toezicht gesteld en krijgt het via Bureau Jeugdzorg een gezinsvoogd aangewezen.

- *Jeugdgezondheidszorg*

De jeugdgezondheidszorg (JGZ) is verankerd in de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (Wcpv). De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij ons als gemeente, de uitvoering is ondergebracht bij de Gemeenschappelijke Gezondheids Dienst Zaanstreek-Waterland (GGD Z-W). In het basistakenpakket van de JGZ staat beschreven welke activiteiten tot de JGZ behoren. Dit basistakenpakket bestaat uit drie delen:

1. *Uniform deel:* dit is de zorg die op gestandaardiseerde wijze aan alle kinderen van een bepaalde leeftijd wordt aangeboden. De producten zijn beschreven in landelijke richtlijnen en protocollen. Wij hebben in dit deel geen beleidsvrijheid.

2. *Maatwerkdeel*: dit is bedoeld om daarin het zorgaanbod af te stemmen op de zorgbehoeften van groepen jongeren en op de gezondheidssituatie van de jongeren in onze gemeente. In dit deel hebben wij (beperkte) beleidsvrijheid.
3. *Markttaken*: dit zijn taken die de GGD niet vanuit een wettelijke verplichting uitvoert. Dit zijn extra taken die per gemeente kunnen worden ingekocht.

De verpleegkundigen en artsen van de consultatiebureaus en het periodiek geneeskundige onderzoek (schoolarts) voeren de JGZ uit. Het gaat hierbij om collectieve preventie.

De jeugdgezondheidszorg monitort de lichamelijke, psychische, sociale en cognitieve ontwikkeling van alle kinderen. Het gaat hierbij om de gezondheid van het kind in brede zin. En het gaat om preventie, signaleren, adviseren en aanpakken van ontwikkelingsproblemen bij alle kinderen.

Opvoedspreekuur JGZ

Ouders kunnen met kleine en grote opvoedvragen terecht op het opvoedspreekuur van de JGZ. In maximaal 3 gesprekken krijgen de ouders ondersteuning en advies bij vragen over de opvoeding van kinderen tussen de 0 en 18 jaar. Ook is er een digitale Opvoedwegwijzer waar anoniem vragen gesteld kunnen worden aan een pedagoog (www.opvoedwegwijzer.nl).

- *Basisscholen*
Voor kinderen in de basisschoolleeftijd zijn op alle scholen zorgteams actief. De zorgteams in het primair onderwijs richten zich met name op:
 - advies en informatie aan ouders;
 - probleemanalyse over zorg in en rond school;
 - lichte hulp aan ouders/kinderen;
 - toeleiding naar Bureau Jeugdzorg en andere hulpverlening.
 Het zorgteam kan ook opvoedingsondersteuning of Bureau Jeugdzorg inschakelen als het zich zorgen maakt over de ontwikkeling van een kind op school.
- *Voortgezet onderwijs*
Voor leerlingen in het voortgezet onderwijs hebben scholen een zorgadviesteam (ZAT). Het Bernard Nieuwentijt College in Monnickendam heeft een functionerend ZAT. De deelnemende partijen van het ZAT zijn: het voortgezet onderwijs, de leerplichtambtenaren, Bureau Jeugdzorg, de JGZ en politie. Het ZAT vormt een onderdeel van de leerlingenzorg. In het ZAT komen hulpvragen over leerlingen binnen, die door de interne zorgstructuur binnen de school niet (meer) beantwoord kunnen worden of waar de school een gerichte ondersteuning bij vraagt. De school kan dan een beroep doen op de expertise, die gebundeld is in het ZAT.
- *Jeugdactiviteiten de Bolder*
De Bolder organiseert vrijetijdsactiviteiten voor jeugd en jongeren. Hierbij valt te denken aan tienerdisco's, tienercafe, tieneryoga, cursus sociale vaardigheden, streetdance en pubercursussen. Zie voor meer informatie hierover onderdeel 3.2. Leefbaarheid.
- *Projecten Breedtesport*
Het project "Kennismaken met sport" op de scholen, sportspektakels en het WhozzNext project hebben als doelstelling om sport onder jongeren te stimuleren en bieden een leuke en gezonde vrijetijdsbesteding (zie verder 3.3. Leefbaarheid).

4.4. Knelpunten

- *Regionale Omnibusenquête*

De gemeente krijgt signalen dat er een stijging is van groepen jongeren die overlast veroorzaken. Uit de regionale Omnibusenquête 2006 blijkt daarbij het volgende:

In 2006 geeft 10% van de inwoners van Waterland aan dat overlast door groepen jongeren vaak in hun buurt voortkomt. 41% van de inwoners zegt dat dit soms voorkomt. Het oordeel is vrijwel gelijk gebleven ten opzichte van 2004, toen waren deze percentages respectievelijk 9% en 36%. Daarnaast geeft 52% van de inwoners van Waterland aan voorzieningen te missen. Dat is het hoogste percentage van alle deelnemende gemeenten. Veruit het meeste mist men voorzieningen voor jongeren.

- *Participatiebijeenkomst Wmo*

Uit de participatiebijeenkomst Wmo bleek dat deelnemers meer voorzieningen voor jeugd willen zoals jongerenwerk. Jongerenwerk zou ingezet kunnen worden voor de organisatie van (tiner-) activiteiten en het tegengaan van overlast.

4.5. Visie en uitgangspunten van de gemeente

In de jeugdnota 2007 – 2009 heeft de gemeente een aantal uitgangspunten geformuleerd voor het jeugdbeleid.

- De gemeente Waterland vindt het belangrijk dat kinderen en jongeren gezond en evenwichtig opgroeien zodat zij als mondige en zelfredzame burgers in het leven staan en een bijdrage aan de (lokale) samenleving zullen leveren.
- De gemeente ziet het als haar verantwoordelijkheid om voorwaarden te scheppen voor de ontwikkeling van een aantrekkelijke leer-, leef-, en woonomgeving met sport, cultuur en vrije tijdsvoorzieningen.
- De gemeente ontwikkelt een aanbod voor ouders die daar behoefte aan hebben, zodat zij hun kinderen optimaal kunnen opvoeden, onder meer door middel van opvoedingsondersteuning.
- De gemeente zorgt voor ondersteuning van de jeugd, door zorg te dragen voor een sluitend netwerk waarin problemen in een vroeg stadium worden gesignaleerd en aangepakt en zorg te dragen voor regie ten aanzien van samenwerking en afstemming tussen betrokken instellingen.

4.6. Beleidsvoornemens voor opvoeden en opgroeien

1. *Centrum Jeugd en Gezin*

Er wordt in de periode 2008 - 2009 gewerkt aan de ontwikkeling van minimaal één basismodel Centrum Jeugd en Gezin. Het basismodel CJG is een laagdrempelig fysiek inlooppunt, waar (aanstaande) ouders, kinderen, jongeren en professionals terecht kunnen met alle vragen op het gebied van opvoeden en opgroeien en voor adequate en passende hulp en voor coördinatie van die hulp.

Resultaat: in 2009 is in samenwerking met het veld een integraal werkplan Centrum Jeugd en Gezin vastgesteld.

Resultaat: in 2009 heeft onze gemeente minimaal één basismodel Centrum Jeugd en Gezin.

2. *Ontwikkeling van een lokaal aanbod opvoedingsondersteuning*

Het aanbod van sociale vaardigheidstrainingen (sova-trainingen) voor jongeren en oudercursussen biedt ouders lokaal een laagdrempelig handvat om iets te doen aan de lichte gedragsproblemen van hun kind zonder hier meteen voor naar Bureau Jeugdzorg of de JGZ te moeten. Voor jongeren is de sova-training vooral ook een leuke en nuttige competentietraining, waarin gewerkt wordt met video, spelsituaties, helpende gedachten, opdrachten en sportoefeningen. Het aanbod wordt ontwikkeld in nauwe samenwerking met betrokkenen. Het aanbod volgt de vraag en bestaat uit de volgende onderdelen:

- jaarlijks kunnen ouders en jongeren getraind worden op sociale vaardigheid en waarden & normen;
- enkele trainers worden opgeleid voor het geven van de cursus "competentietraining jongeren" zodat er continuïteit van het aanbod is;
- er is een ondersteuningsaanbod voor vrijwilligers die zich bezig houden met jeugd. Jaarlijks wordt een bijeenkomst georganiseerd waar vrijwilligers handvatten krijgen hoe om te gaan met (moeilijke) jeugd;
- er worden jaarlijks ouderlezingen gehouden op het gebied van verschillende thema's zoals seksualiteit, school, drank en drugs, positief opvoeden, zelfvertrouwen en veerkracht.

Resultaat: jaarlijks hebben wij een laagdrempelig preventief aanbod voor de jeugd en hun ouders om wat te kunnen doen aan de lichte gedragsproblemen van de jongere.

3. *Jongerenbeleid*

Wij willen de gemeente aantrekkelijker maken voor jongeren door het vergroten van het aanbod van welzijns- en sportactiviteiten en activiteiten in het kader van de Bosimpuls.

Resultaat: er worden met het activiteiten aanbod meer jongeren bereikt ten opzichte van 2008.

4. *Ontwikkelen van beleid voor prenatale zorg*

Prenatale zorg is de preventieve zorg voor aanstaande ouders: de begeleiding bij de zwangerschap en de voorbereiding op de bevalling en het ouderschap. Met ingang van 2009 worden gemeenten verantwoordelijk voor de prenatale voorlichting. De financiële middelen hiervoor worden overgeheveld vanuit de AWBZ naar de Brede doeluitkering Centra voor Jeugd en Gezin. De gemeente ontwikkelt beleid op het gebied van voorlichting over prenatale zorg.

Resultaat: er is een voorlichtingsaanbod over de bevordering en het behoud van de gezondheid van de (aanstaande) moeder, het ongeboren kind en het gezinssysteem als geheel.

5. Thema 3. Ondersteuning vrijwilligerswerk en mantelzorgers

Prestatieveld vier

Onder dit prestatieveld valt het vrijwilligerswerk en de mantelzorg. Eerst behandelen wij het vrijwilligerswerk. (Voor de nota “Vrijwilligerswerk in de gemeente Waterland” verwijzen wij u naar bijlage 2.)

5.a. Vrijwilligerswerk

5.a.1. Inleiding

Vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk betreft activiteiten die onbetaald en onverplicht in enige vorm van georganiseerd verband worden verricht ten behoeve van anderen of de samenleving.

Met de invoering van de Wmo is de gemeente verantwoordelijk geworden voor de ondersteuning van vrijwilligers. In de brief van de staatssecretaris van VWS van oktober 2007 staat dat een gemeente op de volgende drie basispunten moet presteren:

1. Ongeacht waar iemand woont, moet er een goed ondersteuningsaanbod zijn voor vrijwilligers.
2. De gemeente regelt deskundigheidsbevordering.
3. De gemeente biedt praktische hulp aan vrijwilligers.

5.a.2. Vrijwilligerswerk in Waterland

In de Omnibusenquête 2006 is een aantal vragen opgenomen over vrijwilligerswerk. Van de inwoners van de gemeente Waterland doet 30% regelmatig vrijwilligerswerk. Gemiddeld besteedt men ongeveer 4,5 uur per week aan het vrijwilligerswerk. Het soort werk dat men doet is vaak werk als bestuurslid of hulp aan anderen. Het populairste vrijwilligerswerk is hulp aan anderen. Spontaan genoemd vrijwilligerswerk dat men zou willen doen is werk met dieren, werken met ouderen of bij sportverenigingen.

5.a.3. Beleid en voorzieningen voor vrijwilligers

- *Promotie vrijwilligerswerk*
De gemeente organiseert activiteiten voor vrijwilligers zoals de jaarlijkse Vrijwilligersprijs. Deze prijs wordt tijdens de nieuwjaarsreceptie uitgereikt. Inwoners van Waterland nomineren actieve vrijwilligers.
- *Subsidies*
De gemeente subsidieert verschillende vrijwilligersinitiatieven.
- *Ondersteuning Sportverenigingen*
Er zijn middelen beschikbaar uit de breedtesportimpuls voor verenigingsondersteuning voor sportverenigingen.

5.a.4. Knelpunten

Wij constateren een verandering in de inzet van vrijwilligers. Van verenigingen krijgen wij signalen dat meer dan vroeger vrijwilligers vooral kortlopende projectmatige verbanden met organisaties willen aangaan. Het is moeilijker geworden om vrijwilligers te vinden die (langjarige) bestuursverantwoordelijkheid willen dragen.

Een andere klacht vanuit het verenigingsleven is dat spontane initiatieven moeilijk gefaciliteerd kunnen worden binnen het Waterlandse subsidiesysteem. Het is mogelijk de subsidieverordening zodanig aan te passen dat de administratieve procedures voor vrijwilligersorganisaties worden versoepeld. Uit de rondetafelgesprekken van 24 mei 2008 kwamen de volgende signalen en suggesties voor verbetering naar voren met betrekking tot het te voeren vrijwilligersbeleid:

- De gemeente moet meer financiële ondersteuning bieden aan vrijwilligersorganisaties zodat die een goede onkostenvergoeding kunnen geven aan hun vrijwilligers. Bijvoorbeeld voor telefoonkosten, autokosten, etc.
- De gemeente kan uitkeringsgerechtigden stimuleren tot vrijwilligerswerk.
- De gemeente scheidt voorwaarden bij het vinden van vrijwilligers, en kan een vrijwilligersbank opzetten die vraag en aanbod bij elkaar brengt met zo mogelijk een loket in het gemeentehuis.
- De gemeente kan de communicatie verbeteren door op de website een verwijfsfunctie te creëren.
- De gemeente zou vrijwilligers in het zonnetje kunnen zetten als bedankje voor hun werk.

5.a.5. Visie en uitgangspunten van de gemeente

Het vrijwilligerswerk in Waterland is erg belangrijk voor de instandhouding van veel voorzieningen en activiteiten. Die voorzieningen zijn bepalend voor de leefbaarheid en de sociale cohesie van de samenleving. Vrijwilligersbeleid past geheel binnen de hoofddoelstellingen van het Waterlandse Wmo-beleid namelijk het faciliteren van de burgers om zelfredzaam te zijn en te participeren in de samenleving, het in stand houden en vernieuwen van de sociale- en welzijnsvoorzieningen en het ondersteunen van de burgers die niet in staat zijn invulling te geven aan de zelfredzaamheid of participatie.

Het beleid van de gemeente Waterland is er op gericht vrijwilligerswerk in de breedte te stimuleren en te ondersteunen. Wij streven naar een uitbreiding van het aantal vrijwilligers met in het bijzonder jongeren. Daarnaast wil de gemeente Waterland de mogelijkheden van het vrijwilligersbeleid meer inzetten als re-integratieinstrument richting arbeidsmarkt.

De gemeente wil graag waardering tonen voor de vrijwilligers. Dit gebeurt door jaarlijks de vrijwilligersprijs uit te reiken aan een vrijwilliger, die daarvoor genomineerd wordt door inwoners van de gemeente.

5.a.6. Beleidsvoornemens voor vrijwilligerswerk

1. Ontwikkeling van een toereikend aanbod aan trainingen en deskundigheidsbevordering

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor de deskundigheidsbevordering van de vrijwilligers. De deskundigheidsbevordering willen wij met andere gemeenten gezamenlijk verder ontwikkelen.

Resultaat: voldoende mogelijkheden tot deskundigheidsbevordering van vrijwilligers in Waterland en een versterkt gebruik van reeds aanwezige voorzieningen.

2. Jongeren en vrijwilligerswerk

De gemeente wil jongeren in contact brengen met het vrijwilligerswerk, zodat zij zich betrokken gaan voelen en hun steentje bij willen dragen aan de maatschappij. Een eerste aanzet daartoe zijn de Maatschappelijke Stages. Iedere gemeente is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van een effectieve lokale of regionale infrastructuur voor bemiddeling en ondersteuning van vrijwilligerswerk en maatschappelijke stage; ofwel: de ontwikkeling van een goede makelaarsfunctie. De functie wordt gerealiseerd door een vrijwilligers vacaturebank.

Resultaat: een verbreding van het vrijwilligerswerk door toename van het aantal jongere vrijwilligers.

3. De gemeenten inventariseert de vrijwillige vacatures met de daarbij behorende competenties

De gemeente wil vrijwilligerswerk meer gaan inzetten binnen re-integratietrajecten. Daarom is het noodzakelijk dat er een goed bestand komt van bestaande vacatures en de verschillende competenties die bij deze vacatures horen. Wij willen samen met andere gemeenten een degelijke opzet ontwikkelen.

Resultaat: een inventarisatie van vacatures voor vrijwilligerswerk met de daarbij behorende competenties. Zowel geschikt voor de leerervaringen van vrijwilligers zelf als voor re-integratie naar betaald werk.

4. *Vrijwilligerswerk gekoppeld aan WonenPlus aanbod*

Het dienstenaanbod van WonenPlus wordt door vrijwilligers verricht. Aandacht voor het werven van nieuwe vrijwilligers kan goed gekoppeld worden aan een breed opgezet WonenPlus dienstenaanbod. Daarbij willen wij speciale aandacht geven aan de matching van de vraag en het aanbod van mensen die vrijwillig diensten willen leveren aan de samenleving van de gemeente Waterland.

Resultaat: een verbreding van het lokale vrijwilligerswerk.

5. *Vereenvoudiging van de subsidiesystematiek*

De gemeente werkt een vereenvoudigde subsidiesystematiek uit.

Resultaat: een opnieuw vastgestelde subsidieverordening met minder administratieve lasten voor vrijwilligersorganisaties.

5.b. Ondersteuning Mantelzorg

Prestatieveld vier

5.b.1. Inleiding

Mantelzorg is zorg die mensen onbetaald verlenen aan mensen in hun familie, huishouden of sociale netwerk. Het gaat dan om zorg die meer omvat dan in een persoonlijke relatie gebruikelijk is. Het kan de partner zijn, het kind, een familielid, de eigen ouders of de buur, vriend of bekende. De term mantelzorg wordt veelal gereserveerd voor zorg die meer dan drie maanden duurt en die meer dan 8 uur per week in beslag neemt.

Onder de Wmo is de gemeente verantwoordelijk geworden voor de ondersteuning van de mantelzorgers. (Voor de nota "Mantelzorg in de gemeente Waterland" verwijzen wij u naar bijlage 1.)

• 5.b.2. Mantelzorgers in Waterland

Wij hebben de vragen van de mantelzorgers in beeld gebracht door eind 2007 een inventarisatie te houden. Tijdens de rondetafelgesprekken op 24 mei 2008 bleek dat mensen signaleerden dat veel mantelzorgers onvoldoende op de hoogte zijn van de voorzieningen en regelingen voor mantelzorgers.

Eigenlijk weten wij nog onvoldoende over de mantelzorg in de gemeente Waterland. Wij hebben een bestand van 57 personen die ingeschreven staan bij het Centrum voor Mantelzorg (dec. 2008). Ook van andere organisaties die ondersteuning bieden hebben wij enige gegevens. Daarnaast hebben wij gegevens uit de regionale Omnibusenquête 2006.

• Regionale Omnibusenquête 2006

Uit de regionale Omnibusenquête 2006 blijkt dat van de inwoners van Waterland 13% regelmatig zorg verleent aan iemand in de omgeving die vanwege een ziekte of handicap hulp nodig heeft. In de meeste gevallen is dat een ouder of schoonouder of iemand uit het eigen gezin. De zorg bestaat vaak uit huishoudelijke hulp of vervoer en begeleiding. Men besteedt gemiddeld 8 uur per week aan deze zorg.

5.b.3. Beleid en voorzieningen voor mantelzorgondersteuning

De gemeente subsidieert regionale organisaties die een aanbod hebben voor mantelzorgers in Waterland.

• Regionaal aanbod mantelzorgondersteuning

Sinds 2004 is bij Evean een steunpunt mantelzorg gesitueerd. Het steunpunt is gelokaliseerd in Zaandam en Purmerend. Het contact met cliënten verloopt meestal telefonisch. Ook worden er huisbezoeken afgelegd door medewerkers. De meeste zorgvragers zijn mensen met dementie, herseninfarct, Parkinson, ouderen die alleen zijn of gezinnen met een gehandicapt kind. In het algemene bestand van het centrum Mantelzorg zijn 57 mantelzorgers uit de gemeente Waterland opgenomen (dec. 2008).

- *Odion mantelzorgondersteuning*
Odion begeleidt mensen met een zorgvraag. In de eerste helft van 2008 zijn er in de gemeente Waterland 20 vrijwilligers actief. Zij begeleiden individuele cliënten met een verstandelijke of lichamelijke beperking of doen mee in activiteiten en ondersteunen daarbij de mantelzorgers van deze cliënten.
- *SMD (mentorproject)*
Het Mentorproject van de SMD richt zich op de inzet van vrijwilligers voor mensen die moeite hebben zich staande te houden in de maatschappij. Door het tot stand brengen van koppels van zorgvragers en vrijwilligers ontstaat er een vorm van vervangende mantelzorg van deze mensen.

5.b.4. Knelpunten

- De vraag naar mantelzorgondersteuning is niet gemakkelijk in beeld te brengen. Het is ook niet gemakkelijk de vraag om ondersteuning helder te maken, omdat er allerlei psychologische processen een rol spelen: mantelzorgers zien zichzelf niet als zorgvrager of voelen zich schuldig als zij te weinig aandacht aan de hulpbehoevende schenken.
- Uit de Omnibusenquête 2006 blijkt dat van de 13% mensen die in de gemeente Waterland mantelzorg verrichten ongeveer 15% de zorg ervaart als sterk belastend. Voor 35% geldt dat zij de zorg als enigszins belastend ervaart.
- Door de vergrijzing neemt het aantal zorgvragers toe evenals het aantal psycho-geriatrische ziektebeelden (zoals dementie), waardoor specifieke expertise van de mantelzorger nodig is. Een ander gevolg van vergrijzing is dat mantelzorgers zelf ouder worden, waardoor het geven van zorg en het tegelijkertijd zelf vragen van zorg belastend kan zijn.
- Het aanbod op het gebied van mantelzorgondersteuning van de regionale instellingen bereikt de lokale mantelzorgers onvoldoende.

5.b.5. Visie en uitgangspunten van de gemeente

Mantelzorgers leveren een belangrijke en onmisbare bijdrage aan de langdurige zorg. Door de toenemende schaarste in de professionele zorg wordt de rol van mantelzorgers steeds belangrijker in de maatschappij. Zij leveren tijd, kwaliteit en aandacht die de professionele zorgverleners vaak niet kunnen leveren.

De gemeente Waterland biedt ondersteuning aan mantelzorgers om hun last te kunnen verlichten. Zij faciliteert organisaties uit de gemeente en de regio om ondersteuning te kunnen geven aan mantelzorgers. De gemeente richt zich hierbij met name op de groep van zwaar belaste en overbelaste mantelzorgers (de groep bij wie de mantelzorg aanzienlijk meer dan 8 uur per week gedurende drie maanden of langer in beslag neemt) De ondersteuning aan mantelzorgers vindt primair vanuit de gemeente plaats. Ondersteuning vanuit regionale organisaties is aanvullend op de lokale ondersteuning.

5.b.6. Beleidsvoornemens voor ondersteuning mantelzorg

1. *Onderzoek naar de vraag van mantelzorgers in de gemeente en het aanbod aan ondersteuning.*
Wij hebben tijdens de rondetafelgesprekken de vragen van mantelzorgers in beeld gebracht. In vervolg daarop gaan wij na welke ondersteuningsvormen in de gemeente Waterland het meest geschikt zijn. Een projectplan om vraag en aanbod in kaart te brengen is inmiddels door de provincie Noord-Holland goedgekeurd. Er is een eenmalige subsidie beschikbaar gesteld.
Resultaat: een mantelzorggids(kaart).

2. *Voorlichtingscampagne*
 Wij zetten daarnaast in op de voorlichting: een bredere bekendheid geven aan de mogelijke ondersteuningsvormen van de mantelzorgers, zoals vrijwillige thuiszorg en het mentorproject van de SMD. Maar ook gerichte voorlichting over specifieke ondersteuningsvormen.
 Resultaat: een betere bekendheid over de mogelijkheden voor mantelzorgondersteuning.

3. *Uitvoering lokaal project mantelzorg Waterland*
 Enkele jaren geleden is er een project *preventief huisbezoeken ouderen 75+* in de gemeente Waterland uitgevoerd. Inmiddels worden er vervolgprojecten uitgevoerd in de provincie Noord-Holland die zich op de mantelzorgers richten.
 In 2009 wordt een begin gemaakt met het afleggen van preventieve huisbezoeken bij 75-plussers in de gemeente Waterland. Bij de huisbezoeken wordt specifiek aandacht aan de situatie van mantelzorgers besteed.
 Resultaat: een vraaggericht lokaal aanbod van mantelzorgondersteuning.

4. *Lokale ondersteuning als uitgangspunt, regionale ondersteuning als aanvulling*
 De lokale voorzieningen worden uitgebreid en versterkt met bijvoorbeeld een verwendag voor mantelzorgers. We ontwikkelen verdere maatschappelijk ondersteuning op basis van uitkomsten van het onderzoek naar de vragen en wensen van mantelzorgers. De regiogemeenten zijn bezig om het regionale aanbod mantelzorgondersteuning te versterken. Wij beschouwen het regionaal aanbod mantelzorgondersteuning als een schakel in de keten, aanvullend op de eigen lokale voorziening.
 Resultaat: een versterkt lokaal aanbod aan mantelzorgondersteuning, aangevuld door activiteiten vanuit regionaal niveau.

5. *Mantelzorgondersteuning geïntegreerd in WonenPlus aanbod*
 Er is een project WonenPlus Waterland gestart: in een WonenPlus project worden diverse diensten aangeboden die het ouderen en gehandicapten mogelijk maken zelfstandig te blijven functioneren. Het gaat dan om *zorgdiensten* (zoals mantelzorgPlus) als achtervang/steun voor mantelzorgers, *woondiensten* (bijvoorbeeld klussendienst) en *servicediensten* als een maaltijd- of boodschappenservice. De ontwikkeling van het ondersteuningsaanbod in de gemeente Waterland kan goed gekoppeld worden aan de ontwikkeling van het WonenPlus aanbod. Het grote voordeel is dat mantelzorgondersteuning samen met andere diensten toegankelijk wordt voor alle burgers.
 Resultaat: het samenbrengen van vraag en aanbod op het gebied van mantelzorgondersteuning.

6. *Aanscherping subsidievoorwaarden*
 Wij scherpen de afspraken aan met de bestaande te subsidiëren regionale instellingen in afstemming met de overige regiogemeenten. De regiogemeenten subsidiëren gezamenlijk deze organisaties in het kader van de Wmo.
 Resultaat: meer lokaal maatwerk te krijgen in het regionale aanbod.

6. Thema 4. Wonen met zorg

Prestatievelden drie, vijf en zes

6.1. Inleiding

Wonen met zorg is het pakket aan zorg en diensten dat er op gericht is iedereen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen, ook als mensen beperkingen krijgen. Dit dienstenpakket biedt de mogelijkheid om mensen de regie over hun leven te laten houden en om hen volwaardig deel te laten nemen aan de samenleving.

Er zijn talloze combinaties te maken met wonen en zorg; soms zijn de grenzen tussen intramuraal (binnen de muren van een instelling) en semi-muraal (tussenvorm) moeilijk te bepalen. In de lichtste vormen woont men thuis met één of meer individuele voorzieningen die worden verstrekt door het Wmo loket. Maar ook woonvormen als serviceflats waar een uitgebreidere dienstverlening beschikbaar is vallen onder de noemer “Wonen met zorg”.

Dit thema omvat drie prestatievelden en heeft raakvlakken met alle andere prestatievelden in de Wmo.

- *Informatie en advies*
Eén van de hoofddoelstellingen van het gemeentelijk Wmo-beleid is om burgers die minder zelfredzaam zijn te ondersteunen. Goede informatie over wat er in de regio en de gemeente Waterland aan voorzieningen, diensten of producten aanwezig is, is daarbij erg belangrijk. In het gemeentehuis is een Wmo-loket. Hier kunnen inwoners naar toe als zij een voorziening willen aanvragen of een vraag hebben over Wonen met zorg. Het Wmo-loket is het centrale punt in Waterland voor informatie en advies over de Wmo.
- *Een aanbod aan algemene voorzieningen*
De gemeente moet een goed aanbod aan voorzieningen in stand houden voor mensen met een beperking. Bij deze voorzieningen kan gedacht worden aan sport- en welzijnsaccommodaties, maar ook aan algemeen maatschappelijk werk en ouderenwerk waarop mensen een beroep kunnen doen. De gedachtegang achter het inzetten op algemene voorzieningen is dat hoe beter deze voorzieningen functioneren, des te minder mensen een beroep hoeven te doen op individuele voorzieningen.
- *Een aanbod aan individuele voorzieningen*
De gemeente moet ook individuele voorzieningen aanbieden zodat mensen, ondanks hun beperkingen zelfstandig kunnen functioneren. Deze voorzieningen dienen de beperkingen van mensen te compenseren. Dit heet het compensatiebeginsel in de Wmo. De gemeente compenseert burgers op vier terreinen. Mensen met een beperking moeten in staat zijn:
 - een huishouden te voeren;
 - zich te verplaatsen in en rond de woning;
 - zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel;
 - mensen te ontmoeten.

Het gaat hier om woningaanpassingen, al dan niet aangevuld met de hulp bij het huishouden, inkomensvoorzieningen en/of individuele welzijnsdiensten zoals maaltijdverstrekking aan huis, personenalarmering, seniorenvervoer, klussendienst, tuinonderhoud en hulp bij de administratie.

De voorzieningen moeten afgestemd worden op de persoonlijke omstandigheden van de aanvrager.

6.2. Wonen met zorg in Waterland

In Waterland is de afgelopen jaren een gevarieerd dienstenpakket ontstaan voor mensen die zelfstandig willen blijven wonen. Thuiszorgorganisaties en ouderenorganisaties bieden verschillende diensten aan, al dan niet met behulp van vrijwilligers waaronder een maaltijdservice, vervoer en personenalarmering.

- *Het Wmo-loket*

De gemeente Waterland heeft een Wmo-loket op het gemeentehuis. Het loket richt zich op de kerntaken informatie, advies en toeleiding naar de Wmo-voorzieningen. Bij het Wmo-loket in het gemeentehuis kunnen inwoners terecht met vragen om informatie, voor hulp of ondersteuning over allerlei zaken die onder de Wmo vallen. Maar ook over voorzieningen en regelingen die daar niet direct onder vallen, maar er wel mee te maken hebben. Bij nieuwe aanvragen wordt altijd een huisbezoek afgelegd. Bij vervolgvragen is dit afhankelijk van de situatie.

Het Wmo-loket wordt verder ontwikkeld volgens een groeimodel. Het loket wordt in fasen uitgebreid naar een loket waar burgers voor diverse Wmo-voorzieningen terecht kunnen. Het loket is in juni 2008 geëvalueerd. Op basis van de getrokken conclusies worden verbeteringen doorgevoerd.

6.3. Beleid en voorzieningen voor Wonen met zorg

Verschillende lokale en regionale organisaties leveren diensten op het terrein van wonen en zorg. Het gemeentelijk beleid is er op gericht om samenhang en afstemming in dit aanbod te krijgen.

- *Persoonsgebonden budget*

De Wmo verplicht de gemeenten om burgers die recht hebben op een individuele voorziening de keuze te bieden tussen deze voorziening of een persoonsgebonden budget (pgb). In dat geval krijgt de gebruiker geld om zelf een voorziening te regelen.

- *Hulp bij het huishouden*

Als de beperkingen zodanig zijn dat mensen moeite hebben met het voeren van de huishouding, kunnen zij een beroep doen op de voorziening “Hulp bij het huishouden”. De gemeente Waterland heeft vier organisaties geselecteerd die vanaf 1 januari 2007 hulp bij het huishouden bieden. Het gaat om Stichting Evean Thuiszorg en De Zorgcirkel uit Purmerend, Omring uit Hoorn en Viva! Zorggroep uit Heemskerk.

- *Stichting Maatschappelijke Dienstverlening (SMD)*

De Stichting Maatschappelijke Dienstverlening Zaanstreek Waterland biedt mensen ondersteuning op persoonlijk, sociaal en maatschappelijk gebied. De SMD biedt in de gemeente Waterland diensten als: algemeen maatschappelijk werk, maaltijdvoorziening en sociaal raadslidenwerk.

- *Ouderenwerk*

In de gemeente Waterland zijn verschillende organisaties op het gebied van ouderenwerk actief. In Monnickendam is er de Stichting Gecoördineerd Ouderenwerk (SGOM), in IJpendam de Stichting Gecoördineerd Ouderenwerk 55+ IJpendam, op Marken de Stichting Welzijn Ouderen Marken (SWO Marken), in Broek in Waterland de Stichting Dienstverlening Ouderen Broek in Waterland (SDOB). De Stichting Samenwerkingsverband Welzijn Ouderen Waterland (SWOW) is de overkoepelende organisatie.

- *Woningbouwcorporaties*
De Wmo gaat niet over woningcorporaties, maar woningcorporaties zijn wel betrokken bij een goed Wmo-beleid. De verantwoordelijkheid van corporaties beperkt zich niet tot het beheer van woningen. Zij hebben ook een maatschappelijke verantwoordelijkheid voor de leefbaarheid in wijken en kernen.

In Waterland zijn de volgende corporaties actief:

- Algemene Woningbouwvereniging Monnickendam
 - Intermaris Hoeksteen
 - Wooncompagnie
 - Woonzorg Nederland
- *Stichting Philadelphia Zorg*
Philadelphia biedt mensen met een verstandelijke beperking ondersteuning bij het wonen. Naast een begeleid wonen project is er in Monnickendam ook een dagactiviteiten centrum en een theeschenkerij.
 - *Ondersteunende begeleiding*
Mensen die zelf niet goed in staat zijn hun dagelijks leven te overzien, hebben soms hulp nodig bij het plannen van hun dagelijkse bezigheden. Zij kunnen hiervoor “ondersteunende begeleiding” (OB) krijgen.

Ondersteunende begeleiding wil zeggen dat iemand ondersteuning krijgt om de dag te structureren en zo beter de regie te kunnen voeren over het eigen leven. Het gaat om het bevorderen van zelfredzaamheid en integratie in de samenleving. Ook dagverzorging en hulp bij het leren zorgen voor het eigen huishouden zijn onderdeel van de OB. De OB viel binnen de AWBZ-zorg. Met ingang van januari 2009 is de OB uit de AWBZ naar de gemeenten overgegaan.

- *Automatische Externe Defibrillator (AED)*
We willen dat iedere ingezetene of bezoeker van deze gemeente, in het geval van hartproblemen, binnen zes minuten, kan worden geholpen door een gekwalificeerde vrijwilliger of beroepskracht met een Automatische Externe Defibrillator (AED).

Aan de stichtingen die tot doel hebben om in onze gemeente AED's aan te schaffen en te beheren willen wij jaarlijks € 200,- per AED ter beschikking stellen in de vorm van een waarderingssubsidie. Deze waarderingssubsidie kan onder meer gebruikt worden voor de dekking van de kosten van de aanschaf en het onderhoud van de AED's, de opleiding en training van vrijwilligers en de aanschaf en het onderhoud van de alarmeringsapparatuur. Wij hopen hiermee te bereiken dat vrijwel het gehele gebied van de gemeente Waterland van een netwerk van AED's is voorzien, dat 24 uur per dag en 7 dagen per week bereikbaar is. (Nota gezondheidsbeleid).

6.4. Knelpunten

Er wordt een jaarlijks klanttevredenheidsonderzoek gehouden onder de cliënten van de Wmo. Op basis van de uitkomsten van dit tevredenheidsonderzoek worden verbeteringen voorgesteld.

De deelnemers aan de participatiebijeenkomst op 24 mei 2008 deden verschillende suggesties voor verbetering. De meeste opmerkingen gingen over onbekendheid met het aanbod aan zorgvoorzieningen. Ook werden er verbeterpunten voor het Wmo-loket genoemd (zie bijlage 4).

6.5. Visie en uitgangspunten van de gemeente

Wij willen dat mensen met een functiebeperking net zo goed kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven als mensen die geen beperkingen ondervinden. Hiertoe houdt de gemeente Waterland op alle beleidsterreinen rekening met mensen met een beperking. Zij mogen geen belemmeringen ondervinden om “mee te doen”.

Een tweede uitgangspunt is dat inwoners in een zo vroeg mogelijk stadium, zo dicht mogelijk bij huis, de (zo licht mogelijke) vorm van ondersteuning krijgen die zij nodig hebben. Daarmee kan worden bereikt dat inwoners thuis blijven wonen en de regie over hun eigen leven blijven voeren.

6.6. Beleidsvoornemens voor Wonen met zorg

De beleidsvoornemens binnen het thema “Wonen met Zorg” sluiten goed aan bij de hoofddoelstellingen van het Waterlandse Wmo-beleid.

- *Orientatie op MEE-organisaties*
MEE richt zich op mensen of de omgeving van mensen met een verstandelijke beperking, een lichamelijke beperking, een zintuiglijke beperking en mensen met een stoornis in het autistisch spectrum. MEE biedt dienstverlening en zorg zodat deze mensen hun zelfstandigheid kunnen behouden en, net als iedereen, kunnen deelnemen aan het maatschappelijke leven. MEE-organisaties worden nog gesubsidieerd vanuit de AWBZ. Mede door de komst van de Wmo krijgen gemeenten en de MEE-organisaties de komende jaren steeds meer met elkaar te maken. De gemeente als regisseur op het terrein van cliëntondersteuning en MEE als de aanbieder voor een aantal doelgroepen. De komende tijd oriënteren we ons op mogelijke samenwerking tussen MEE en de gemeente Waterland.
Resultaat: een besluit over het al dan niet afsluiten van samenwerkingsafspraken tussen het gemeentelijk Wmo-loket en MEE.
- *Wmo-loket*
Het Waterlandse Wmo-loket zal zich de komende jaren blijven ontwikkelen. Daarbij hebben wij voor de komende jaren een aantal speerpunten:
 - Ontwikkelen van het Wmo-loket in de wijksteunpunten;
 - Ontwikkelen van huisbezoeken in samenwerking met andere organisaties;
 - Verbreding van het loket tot cliëntondersteuning;Resultaat: een betere ondersteuning aan burgers.
- *Voorzieningen*
Naar aanleiding van de evaluatie van de uitvoering van de Wmo in 2007 wordt een klachtenprocedure opgesteld.
Resultaat: een duidelijke en klantvriendelijke klachtenprocedure.
- *WonenPlus in Waterland*
Met WonenPlus in Waterland streven wij naar meer en beter bereik van mensen die ondersteuning nodig hebben om zelfstandig te kunnen blijven wonen. Het WonenPlusaanbod wordt ook georganiseerd vanuit de wijksteunpunten. Resultaat: WonenPlus breidt volgens een gefaseerd plan van aanpak, jaarlijks de dienstverlening en het bereik daarvan uit. WonenPlus realiseert een aanbod vanuit de wijksteunpunten.

7. Thema 5. Preventie en hulp bij specifieke problematiek

Prestatievelden zeven, acht en negen

7.1. Inleiding

In dit thema zijn drie prestatievelden geïntegreerd. Deze prestatievelden liggen dicht tegen elkaar aan. In dit hoofdstuk geven wij nogmaals een korte beschrijving van deze drie prestatievelden.

Prestatieveld zeven is het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en het voeren van beleid ter bestrijding van huiselijk geweld.

Prestatieveld acht omvat het bevorderen van Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ), met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen.

Prestatieveld negen is het bevorderen van verslavingsbeleid.

De doelgroepen van de drie prestatievelden zeven, acht en negen overlappen elkaar. De centrumgemeenten (Purmerend en Zaanstad) zijn verantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitvoering van regionaal beleid op deze prestatievelden en afstemming met de omliggende gemeenten (de regiogemeenten). De nauwe relaties tussen de inhoudelijke problematiek vraagt om een sluitende keten van preventie, zorg en opvang en nazorg.

Bij dit thema gaat het om mensen die in een sociaal zeer kwetsbare situatie terecht zijn gekomen of dreigen te komen. Een deel van hen heeft meerdere problemen tegelijk, bijvoorbeeld psychische/psychiatrische problemen én schulden, verslaafd én dakloos, crimineel verleden én geïsoleerd. Zij zijn vaak moeilijk te bereiken voor zorg of hulp, vragen zelf niet om hulp of mijden zorg- en hulpverlening.

Wij geven hieronder een overzicht van de onderwerpen die verbonden zijn aan dit thema.

- *Huiselijk geweld*
Huiselijk geweld is de meest voorkomende vorm van geweld in de samenleving en komt in alle kringen voor. Het betreft zowel kindermishandeling, ouderenmishandeling, als relationeel geweld.
- *Onderzoeksgegevens huiselijk geweld*
Huiselijk geweld komt frequent voor (1 op de 5 slachtoffers maakt het dagelijks of *wekelijks* mee), maar slechts een klein deel van de incidenten wordt gemeld bij de politie en is bekend bij de hulpverlening. In 2006 kwamen 742 meldingen van huiselijk geweld binnen bij de politie Zaanstreek- Waterland. In 2007 kwamen 168 hulpvragen van slachtoffers en andere betrokkenen bij het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld binnen.
- *Wetsvoorstel tijdelijk huisverbod*
De Tweede Kamer heeft ingestemd met het wetsvoorstel tijdelijk huisverbod. Met de Wet tijdelijk huisverbod is een wettelijke mogelijkheid gecreëerd om een tijdelijk huisverbod op te leggen, wanneer er sprake is van een situatie van dreigend huiselijk geweld, maar (nog) geen (aantoonbare) strafbare feiten zijn gepleegd.
- *Extra taken centrumgemeenten*
De gemeente Zaanstad is door het Rijk aangewezen als centrumgemeente voor de opvang van slachtoffers van huiselijk geweld.
Na overleg met de regiogemeenten heeft de gemeente Zaanstad in mei 2008 een beleidsnota huiselijk geweld vastgesteld. Hierin zijn voorstellen opgenomen om te komen tot een gerichte aanpak voor specifieke doelgroepen, een sluitende ketenaanpak en bemoeizorg, hulpverlening aan slachtoffers, plegers en getuigen en tot deskundigheidsbevordering bij professionals en andere betrokkenen.

- *Openbare Geestelijke Gezondheidszorg*
De gemeente heeft een regierol op het terrein van de Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ). De OGGZ bestrijkt een heel breed terrein dat zich niet scherp laat afbakenen. Het gaat om problematiek die zich afspeelt in het publieke domein maar ook achter de voordeur en waar veelal geen individuele hulpvraag aan ten grondslag ligt. Er zijn verschillende, elkaar rakende/deels overlappende doelgroepen: woningvervuilers, langdurig van de geestelijke gezondheidszorg afhankelijke mensen, langdurig verslaafden aan alcohol en/ of drugs, zwerfjongeren, daklozen, vereenzaamde, depressieve en/of demente ouderen, mensen met problematische schulden, multiprobleemgezinnen.
- *Doel van de OGGZ*
Het doel van de lokale OGGZ is: voorkomen dat mensen in kwetsbare situaties verder afglijden en mensen ondersteunen die vanuit een vastgelopen multiprobleemsituatie proberen weer een zelfstandig leven op te bouwen. Hierbij gaat het dan om signalering van problemen en toeleiding naar hulp of ondersteuning. Volgens landelijke schattingen bevindt 0,7% tot 1% van de bevolking zich in een multiprobleemsituatie. Ongeveer 20% van de bevolking behoort tot de risicogroepen, wat overigens nog niet betekent dat er al problemen zijn.
- *Gemeentelijke taken OGGZ*
Elke gemeente heeft taken op het gebied van de OGGZ. Deze zijn:
 1. Algemene preventie, gericht op de hele bevolking.
 2. Specifieke preventie, gericht op de risicogroepen.
 3. Signaleren van (beginnende) multiprobleemsituaties en zonodig verwijzen/ begeleiden naar specialistische regionale voorzieningen.
 4. (Vroeg)hulp en ondersteuning, dicht bij huis en gemakkelijk toegankelijk.
 5. Ondersteuning bij re-integratie na een terugvalperiode.

De meeste gemeenten voeren al lokale OGGZ-taken uit onder een andere noemer. Voorbeelden zijn: beleid ten behoeve van kwetsbare ouderen, gezondheidsbeleid zoals preventie schadelijk alcoholgebruik en preventie van depressies, signaleringsfunctie bij jongerenproblematiek en opvoedingsondersteuning. Belangrijk voor lokale signalering en vroeghulp zijn de lokale zorgnetwerken, het maatschappelijk werk en de overige eerstelijnsdisciplines, de woningbouwcorporaties, de scholen en de jeugdgezondheidszorg. Als onderdeel van de Wmo kan de OGGZ meer afgestemd worden met gemeentelijk beleid.
- *Extra taken centrumgemeenten*
De centrumgemeenten hebben sinds 1 januari 2007 extra (regie)taken op het terrein van de OGGZ en zijn verplicht regiogemeenten te betrekken bij het ontwikkelen van een regionale visie en het bepalen van de doelen. Daarnaast hebben centrumgemeenten taken op het gebied van maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en verslavingszorg. De voorzieningen op deze prestatievelden hebben een bovenlokale functie en ook dit beleid moet in overleg met de regiogemeenten worden ontwikkeld. Voor de ontwikkeling en uitvoering van dit regionale beleid ontvangen de centrumgemeenten een specifieke doeluitkering van het rijk. Extra OGGZ-middelen zijn hier per 1 januari 2007 aan toegevoegd.
- *Verslavingsbeleid*
Bij het verslavingsbeleid op grond van de Wmo gaat het met name om preventie van verslaving en om activiteiten in het kader van de bestrijding van overlast door verslaving (de hulpverlening aan individuele verslaafden is geen onderdeel van de Wmo).

- *Onderzoeksgegevens*
Er zijn allerlei soorten verslavingen, waaronder verslaving aan cocaïne, heroïne, alcohol, en gokken. In de concept-nota gezondheidsbeleid zijn cijfers opgenomen over onder andere het alcohol- en druggebruik onder de inwoners van de onze gemeente. Over het geheel genomen is dit gebruik in onze gemeente lager dan elders in de regio.

Wel valt op dat het alcoholgebruik, met name door de mannen beduidend hoger is dan elders in de regio. Cijfers over de aantallen verslaafden zijn niet voorhanden. Informatie van onder andere de Brijderstichting geeft aan dat het om een beperkt aantal inwoners gaat. De instelling kan echter geen compleet beeld geven.

- *Gemeentelijke taken*
De gemeente Waterland voert preventieve activiteiten uit ten aanzien van de verslavingszorg. Er zijn de afgelopen jaren verschillende leefstijlprojecten uitgevoerd. In de uitvoering van deze projecten lag de nadruk vooral op jeugdigen. De preventieprogramma's richten zich vooral op overgewicht, verslaving en seksualiteit (nota Gezondheidsbeleid). De bestrijding van overlast door drugs- of overmatig alcoholgebruik rekenen wij ook tot een nadrukkelijke taak van de gemeente.
- *Extra taken centrumgemeenten*
De centrumgemeenten hebben sinds 1 januari 2007 extra (regie)taken op het terrein van de verslavingszorg. De centrumgemeenten ontvangen een specifieke doeluitkering van het rijk. De centrumgemeenten Purmerend en Zaanstad subsidiëren onder andere de Brijder, ook voor preventieactiviteiten in de regio. De voorzieningen voor verslavingszorg zijn opgezet voor inwoners van de regio Waterland.

7.2. De situatie in Waterland

De gemeente Waterland heeft voor de preventie en hulp bij deze specifieke problematiek te maken met twee centrumgemeenten: Purmerend en Zaanstad. De verantwoordelijkheden van de centrumgemeenten en de regiogemeenten staan in het Convenant OGGZ Zaanstreek-Waterland 2005. In dit convenant maken gemeenten en instellingen afspraken om gezamenlijk beleid vast te stellen in werkplannen en kern- en ketenpartijen te stimuleren in onderlinge samenwerking.

Concrete taken zijn o.a.:

- Sociale kaart op het terrein van OGGZ.
- Bemoeizorg.
- Sluitend netwerk t.a.v. crisisopvang, bemoeizorg en dak- en thuislozenzorg.
- Preventieactiviteiten;
- *Participatie in regionale voorzieningen*
De gemeente Waterland participeert in regionale voorzieningen of projecten zoals het meldpunt overlast en bemoeizorg, vrouwenopvang, stuurgroep meld- en adviespunt huiselijk geweld en RAAK (Reflectie- en Actiegroep Aanpak Kindermishandeling). Omdat het om beleidsterreinen gaat die voor een deel regionaal worden georganiseerd en voor een deel lokaal, zien de gemeenten in de regio Waterland op dit prestatieveld mogelijkheden om samen te werken. In de regio Zaanstreek-Waterland is een convenant voor de OGGZ opgesteld. Verder is er zowel in Zaanstad als in Purmerend een Stedelijk Kompas opgesteld. Over het convenant en het Stedelijk Kompas staat meer informatie bij het kopje 'achtergrondinformatie' in de regionale beleidsnota Wmo (bijlage 3).

7.3. Beleid en voorzieningen voor Preventie en hulp bij bijzondere problematiek

- *Subsidies*
De gemeenten in de regio Zaanstreek-Waterland hebben een subsidierelatie met diverse regionale instellingen voor preventie en hulp. Deze instellingen werken voor meerdere gemeenten. Er is op ambtelijk en bestuurlijk niveau regelmatig overleg tussen de gemeenten over de subsidiëring.
- *Huiselijk geweld*
Onder meer de volgende instellingen hebben een taak bij de bestrijding en preventie van huiselijk geweld:
 - Aware Zaanstreek/Waterland
 - Bureau Jeugdzorg
 - Stichting Maatschappelijke Dienstverlening Zaanstreek/Waterland
 - Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld Zaanstreek/Waterland
 - Netwerk Huiselijk Geweld Zaanstreek/Waterland
 - Team bemoeizorg
- *OGGZ en maatschappelijke opvang*
De volgende instellingen hebben een taak bij de opvang van vrouwen en daklozen en de OGGZ:
 - Algemeen Opvangcentrum Purmerend
 - GGD Zaanstreek/Waterland
 - GGZ Dijk en Duin
 - RIBW Zaanstreek/Waterland/West-Friesland
 - Stichting Leger des Heils, Welzijns- en Gezondheidszorg
 - Sociaal Logement (RIBW/Purmerend)
 - Stichting Maatschappelijke Dienstverlening Z/W
 - Stichting Vrouwenopvang Zaanstreek
 - Stichting MEE
- *Verslavingszorg*
De Brijderstichting verzorgt de opvang van verslaafden en ontwikkelt preventie activiteiten.

7.3. Knelpunten

Ter voorbereiding van de regionale nota Wmo is een regionale participatiebijeenkomst georganiseerd over de thema's OGGZ, verslavingszorg en maatschappelijke opvang. De uitkomsten van deze bijeenkomst zijn meegenomen in het regionale beleidsplan (bijlage 3).

7.4. Visie en uitgangspunten van de gemeente

- *Signaleren*
De gemeente vindt het belangrijk om risico- en beschermde factoren om sociaal isolement, uitsluiting, dakloosheid, huiselijk geweld, zorgmijndend gedrag of verslaving te voorkomen of te verminderen, vroegtijdig te signaleren en te beïnvloeden.
- *Verborgene problematiek*
Huiselijk geweld en ouderenmishandeling zijn taboe. Zij worden verzwegen en verborgen. Het is belangrijk dat de problematiek bekend en bespreekbaar wordt in de gemeente zodat het mogelijk wordt het geweld (vroeg)tijdig te stoppen en te voorkomen, in het belang van het slachtoffer. De nieuwe wettelijke mogelijkheden om daders een tijdelijk huisverbod op te leggen worden actief toegepast.

- *Toegang tot voorzieningen*
Het is belangrijk dat Waterlandse inwoners goede beschikbaarheid en toegang behouden tot voorzieningen voor maatschappelijke en vrouwenopvang en verslavingszorg. De gemeente Waterland werkt nauw samen met regionale instellingen en andere gemeenten bij de vormgeving van het beleid op deze prestatievelden. De doelstelling van de samenwerking is:
 - Vergroten van de kennis bij regiogemeenten en lokale instellingen over regionaal aanbod en doelgroepen.
 - Verlagen drempel voor mensen om hulp te vragen.
 - Versterken van de preventie door meer en snellere signalering door lokale instellingen.

7.5. Beleidsvoornemens voor Preventie en hulp bij specifieke problematiek

In de regionale beleidsnota Wmo (bijlage 3) staat een aantal beleidsvoornemens dat is voortgekomen uit overleg tussen de regiogemeenten. Jaarlijks wordt door het portefeuillehoudersoverleg besloten welke plannen worden uitgevoerd.

1. *Het verbeteren van het lokale signalerings- en verwijzingsnetwerk*
Het opzetten van een signalerings- en verwijzingsnetwerk is in principe lokaal beleid. Het is van belang om een eenduidige werkwijze te hanteren. De samenwerking kan worden gezocht door een gezamenlijke opzet te maken voor het netwerk. Ook kunnen afspraken worden gemaakt met de regionale instellingen over het doorgeven van informatie, afstemming en informatie-uitwisseling. De gemeente wil hier subsidieafspraken over maken. Dit wordt ingebracht in het OGGZ-netwerk. We werken aan de versterking van de rol van het Wmo-loket bij de signalering, ondermeer door verhoging van het aantal huisbezoeken.
Resultaat: problemen van inwoners worden snel gesignaleerd door lokale organisaties en er vindt, een adequate verwijzing plaats naar een regionale instelling.
Resultaat: er is een gestructureerde informatie uitwisseling tussen lokale en regionale organisaties.
2. *Integraal welzijnsbeleid*
Maatschappelijke problemen kunnen complex zijn en hebben vaak met verschillende werkvelden te maken. Integraal werken gaat voornamelijk om samenwerking tussen verschillende instanties, organisaties en eventueel buurtbewoners, die op een of andere manier betrokken zijn bij het probleem in de kern of wijk.
Resultaat: afspraken met de lokale welzijnsinstellingen, over nieuw aanbod en de aansluiting op het regionale aanbod voor inwoners met sociale problematiek.

8. Overzicht beleidsvoornemens en planning

De gemeente Waterland staat de komende tijd voor veel opgaven, zoals het met de beschikbare Wmo-middelen in stand houden van het huidige voorzieningenniveau. Om te veel druk op de (duurdere) individuele voorzieningen te voorkomen, zal de gemeente stevig inzetten op preventie, het versterken van het vrijwilligersbeleid en de ondersteuning van mantelzorg.

In onderstaand overzicht staan de beleidsvoornemens van de verschillende thema's weergegeven per prestatieveld met een planning.

- *Wmo-uitvoeringsplan*

De beleidsvoornemens in het Wmo-beleidsplan worden jaarlijks uitgewerkt in een Wmo-uitvoeringsplan. In dit plan worden de beleidsvoornemens geactualiseerd en waar nodig bijgesteld, worden de beoogde resultaten uitgewerkt ("smart"³ gemaakt) en worden de (financiële) gevolgen aangegeven.

- *Financiële dekking*

Het Wmo-uitvoeringsplan wordt jaarlijks ingebracht bij de bespreking van de perspectievennota en in 2009 bij de voorjaarsnota. Afweging van de voorstellen in het Wmo-uitvoeringsplan vindt plaats binnen het kader van de budgetcyclus.

Dit beleidsplan geldt nadrukkelijk als een eerste stap om het maatschappelijke ondersteunings beleid in Waterland verder te ontwikkelen.

-
- ³ *specifiek* is, dat wil zeggen dat duidelijk is vastgelegd wat precies het doel is;
 - *meetbaar* is, dat wil zeggen dat duidelijk is vastgelegd hoe wordt gemeten of het doel bereikt is;
 - *aanwijsbaar* is, dat wil zeggen dat duidelijk is vastgelegd wie welke bijdrage moet leveren;
 - *realistisch* is, dat wil zeggen dat het bereiken van het doel haalbaar is;
 - *tijdspecifiek* is, dat wil zeggen dat duidelijk is vastgelegd wanneer het doel bereikt moet zijn.

Prestatieveld 1

Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten.

1. Gedifferentieerd woningaanbod

2009 – 2012

Het realiseren van nieuwbouwlocaties op diverse locaties op basis van de streekplan uitwerking Waterlands wonen.

Resultaat: meer differentiatie in woningen gericht op verschillende doelgroepen (jongeren, alleenstaanden, gezinnen en ouderen).

3. Cultuurbeleid

De gemeente heeft de intentie cultuurbeleid te ontwikkelen. Culturele activiteiten kunnen zowel een bijdrage leveren aan de persoonlijke ontwikkeling van inwoners als aan de sociale contacten tussen mensen.

2009

Resultaat: gemeentelijk beleid dat culturele activiteiten ondersteunt.

4. Sport

De gemeente krijgt vanaf 2009 geld voor Buurt- Onderwijs- en Sportprojecten, de zogeheten Bosimpuls. De projecten richten zich voornamelijk op jongeren. Doelstellingen zijn het terugdringen van overgewicht en het tegengaan van jongerenoverlast. We kunnen het project verenigingsondersteuning met een jaar verlengen vanuit de breedtesportprojecten.

2009 - 2011

Resultaat: meer jongeren doen mee met sport- en bewegingsactiviteiten.

Resultaat: de verenigingen krijgen ondersteuning op maat.

Resultaat: meer voorzieningen voor jongeren.

Prestatieveld 2

Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.

1. Centrum Jeugd en gezin

Er wordt in de periode 2008 - 2009 gewerkt aan de ontwikkeling van minimaal een basismodel Centrum Jeugd en Gezin (CJG).

2008- 2009

Resultaat: in 2009 is in samenwerking met het veld een integraal werkplan Centrum Jeugd en Gezin vastgesteld.

Resultaat: in 2009 heeft onze gemeente minimaal één basismodel Centrum Jeugd en Gezin.

2. Ontwikkeling van een lokaal aanbod opvoedingsondersteuning:

Het aanbod van sociale vaardigheidstrainingen (sova-trainingen) voor jongeren en oudercursussen biedt ouders lokaal een laagdrempelig handvat om iets te doen aan de lichte gedragsproblemen van hun kind zonder hier meteen voor naar Bureau Jeugdzorg of de JGZ te moeten.

2009 - 2011

Resultaat: jaarlijks hebben wij een laagdrempelig preventief aanbod voor de jeugd en hun ouders om wat te kunnen doen aan de lichte gedragsproblemen van de jongere.

3. Jongerenbeleid

Wij willen de gemeente aantrekkelijker maken voor jongeren door het vergroten van het aanbod van welzijns- en sportactiviteiten en activiteiten in het kader van de Bosimpuls.

2009

Resultaat: er worden met het activiteitenaanbod meer jongeren bereikt ten opzichte van 2008.

2009

4. Ontwikkelen van beleid voor prenatale zorg

Met ingang van 2009 worden gemeenten verantwoordelijk voor de prenatale voorlichting. De gemeente ontwikkelt beleid op het gebied van voorlichting over prenatale zorg.

Resultaat: een voorlichtingsaanbod over de bevordering en het behoud van de gezondheid van de aanstaande moeder, het ongeboren kind en het gezinssysteem als geheel.

Prestatieveld 3

Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning.

1. Wmo-loket

2009 -2012

Wij hebben voor de komende jaren een aantal speerpunten:

- Ontwikkelen van het Wmo-loket in de wijksteunpunten.
- Ontwikkelen van huisbezoeken in samenwerking met andere organisaties.
- Verbreding van het loket tot cliëntondersteuning.

Resultaat: een betere ondersteuning aan burgers.

2. Oriëntatie op MEE-organisaties

De komende tijd oriënteren we ons op mogelijke samenwerking tussen MEE en de gemeente Waterland. 2009- 2011

Resultaat: een besluit over het al dan niet afsluiten van samenwerkingsafspraken tussen het gemeentelijk Wmo-loket en MEE.

Prestatieveld 4

Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers.

1. Ontwikkeling van een toereikend aanbod aan trainingen en deskundigheidsbevordering 2009-2010

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor de deskundigheidsbevordering van de vrijwilligers. De deskundigheidsbevordering willen wij met andere gemeenten gezamenlijk verder ontwikkelen.

Resultaat: voldoende mogelijkheden tot deskundigheidsbevordering van vrijwilligers in Waterland en een versterkt gebruik van reeds aanwezige voorzieningen.

2. Jongeren en vrijwilligerswerk 2009 - 2011

Iedere gemeente is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van een effectieve lokale of regionale infrastructuur voor bemiddeling en ondersteuning van vrijwilligerswerk en maatschappelijke stage; ofwel: de ontwikkeling van een goede makelaarsfunctie. De functie wordt gerealiseerd door een vrijwilligers vacaturebank.

Resultaat: een verbreding van het vrijwilligerswerk door toename van het aantal jongere vrijwilligers. Samenwerking met het onderwijs voor de maatschappelijke stage.

3. De gemeente inventariseert de vrijwilligers vacatures met de daarbij behorende competenties 2009 – 2011

De gemeente wil vrijwilligerswerk meer gaan inzetten binnen re-integratietrajecten. Daarom is het noodzakelijk dat er een goed bestand komt van bestaande vacatures en de verschillende competenties die bij deze vacatures horen.

Resultaat: een inventarisatie van vacatures voor vrijwilligerswerk met de daarbij behorende competenties. Zowel geschikt voor de leerervaringen van vrijwilligers zelf als voor re-integratie naar betaald werk.

4. Vrijwilligerswerk gekoppeld aan WonenPlus aanbod 2009 – 2012

Wij willen de integratie van het vrijwilligerswerk bij het project WonenPlus Waterland nastreven. Daarbij willen wij speciale aandacht geven aan de matching van de vraag en het aanbod van mensen die vrijwillig diensten willen leveren aan de samenleving van de gemeente Waterland.

Resultaat: een verbreding van het lokale vrijwilligerswerk.

5. Vereenvoudiging van de subsidiesystematiek 2009 - 2010

De gemeente werkt een vereenvoudigde subsidiesystematiek uit.

Resultaat: een opnieuw vastgestelde subsidieverordening met minder administratieve lasten voor vrijwilligersorganisaties.

6. Onderzoek naar de vraag van mantelzorgers in de gemeente en het aanbod aan ondersteuning. 2009

Wij hebben geconstateerd dat wij eigenlijk weinig weten van de mantelzorgers in onze eigen gemeente. Vandaar dat het goed in kaart brengen van de vraag naar en het aanbod van mantelzorg de eerste stap is die wij willen zetten.

Resultaat: een mantelzorggids(kaart).

7. Voorlichtingscampagne 2009 – 2012

Wij zetten in op de voorlichting: een bredere bekendheid geven aan de mogelijke ondersteuningsvormen van de mantelzorg, zoals vrijwillige thuiszorg en het

mentorproject van de SMD.

Resultaat: een betere bekendheid over de mogelijkheden voor mantelzorgondersteuning.

8. Lokaal project mantelzorg

2009

In 2009 wordt een begin gemaakt met het afleggen van preventieve huisbezoeken bij 75-plussers in de gemeente Waterland. Bij de huisbezoeken wordt specifiek aandacht aan de situatie van mantelzorgers besteed.

Resultaat: een vraaggericht lokaal aanbod van mantelzorgondersteuning.

9. Lokale ondersteuning als uitgangspunt, regionale ondersteuning als aanvulling

De lokale voorzieningen worden uitgebreid en versterkt met bijvoorbeeld een verwendag voor mantelzorgers. We ontwikkelen verdere maatschappelijk ondersteuning op basis van uitkomsten van het onderzoek naar de vragen en wensen van mantelzorgers.

2009 - 2011

De regiogemeenten zijn bezig om het regionale aanbod mantelzorgondersteuning te versterken. Wij beschouwen het regionaal aanbod mantelzorgondersteuning als een schakel in de keten, aanvullend op de eigen lokale voorziening.

Resultaat: een versterkt lokaal aanbod aan mantelzorgondersteuning, aangevuld door activiteiten vanuit regionaal niveau.

10. Mantelzorg geïntegreerd in WonenPlus aanbod

2009 - 2012

In het WonenPlus project worden diverse diensten aangeboden die het ouderen en gehandicapten mogelijk maken zelfstandig te blijven functioneren.

Resultaat: een aanbod aan ondersteuning dat in combinatie met andere diensten wordt geboden zodat ook mantelzorgers er gebruik van kunnen maken.

11. Aanscherping subsidievoorwaarden

2009

Wij scherpen de afspraken aan met de bestaande te subsidiëren regionale instellingen in afstemming met de overige regiogemeenten. De regiogemeenten subsidiëren gezamenlijk deze organisaties in het kader van de Wmo.

Resultaat: meer lokaal maatwerk te krijgen in het regionale aanbod.

Prestatieveld 5

Het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch of psychosociaal probleem.

1. Invoeren WonenPlus in Waterland

2009 - 2012

Met de invoering van WonenPlus in Waterland streven wij naar meer en beter bereik van mensen die ondersteuning nodig hebben om zelfstandig te kunnen blijven wonen. Het WonenPlusaanbod wordt te zijner tijd ook georganiseerd vanuit de wijksteunpunten.

Resultaat: WonenPlus breidt volgens een gefaseerd plan van aanpak, jaarlijks de dienstverlening en het bereik daarvan uit. WonenPlus realiseert een aanbod vanuit de wijksteunpunten.

Prestatieveld 6

Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer.

1. Voorzieningen

2009

Naar aanleiding van de evaluatie van de uitvoering van de Wmo in 2007 wordt een klachtenprocedure opgesteld.

Resultaat: een duidelijke en klantvriendelijke klachtenprocedure.

Prestatieveld 7, 8 en 9

- Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en beleid ter bestrijding van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd.
- Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen.
- Het bevorderen van verslavingszorg.

1. *Het verbeteren van het lokale signalerings- en verwijzingsnetwerk*

2009

Het opzetten van een signalerings- en verwijzingsnetwerk is in principe lokaal beleid. De samenwerking kan worden gezocht door een gezamenlijke opzet te maken voor het netwerk. Ook kunnen afspraken worden gemaakt met de regionale instellingen over het doorgeven van informatie, afstemming en informatie-uitwisseling. De gemeente wil hier subsidieafspraken over maken. We werken aan de versterking van de rol van het Wmo-loket bij de signalering, onder meer door verhoging van het aantal huisbezoeken.

Resultaat: problemen van inwoners worden snel gesignaleerd door lokale organisaties en er vindt, een adequate verwijzing plaats naar een regionale instelling. Resultaat: er is een gestructureerde informatie uitwisseling tussen lokale en regionale organisaties.

2. *Integraal welzijnsbeleid*

2009 - 2011

Maatschappelijke problemen kunnen complex zijn en hebben vaak met verschillende werkvelden te maken. Integraal werken gaat voornamelijk om samenwerking tussen verschillende instanties, organisaties en eventueel buurtbewoners, die op een of andere manier betrokken zijn bij het probleem in de kern of wijk.

Resultaat: afspraken met de lokale welzijnsinstellingen over nieuw aanbod en de aansluiting op het regionale aanbod voor inwoners met sociale problematiek.